

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΠΕΡΙΠΑΤΟΙ

ΣΦΑΓΕΙΟΝ

Ἡ γὰρ τοῦ Θεοῦ βασιλεύει παντοῦ, ὅπου φέρεται κανεῖς τὰ βήματά του ἀνάμεσα σ' ἓνα μεγάλο περβόλι, τὴν ὥρα τῆς μαγευτικῆς τοῦ δειλινοῦ. Τί ἄλλο κάνουν τὰ πυκνά φύλλα παρὰ νὰ φιλτράρουν τὸ φῶς καὶ ἀφίνουν νὰ περνᾷ τόσον ὅσο χρειάζεται γιὰ νὰ μὴ θαμπωθῇ ἐκτυφλωτικά, καὶ γιὰ νὰ βλέπῃς τὰ ἀντικείμενα φωτισμένα μ' ἓνα μελινχρὸ καὶ χαϊδευτικὸ ἀντίφωγο. Ἐκεῖ λοιπὸν λέει κανεῖς—Ἀξίζει αὐτὴ ἡ ζωὴ, καὶ εὐλογημένος ὁ ὕψιστος ποὺ τὴν ἐχάρισε στὰ πλάσματά του γιὰ νὰ τὴν ἀπολαμβάνουν καὶ νὰ τὴν χαίρωνται. Ἐμπρὸς λοιπὸν ἄς τὴν ἀπολαύσουμε καὶ γιὰ νὰ μὴ μᾶς μείνῃ καμμιά ἀμφιβολία ἄς χωθοῦμε μέσα στὲς θολιές κάτω ἀπὸ πλοκαμούς, καὶ κληματαῖδες, ἄς σκύψουμε χαμηλά, ἄς ἀνοίξουμε τὰ φύλλα, ἄς παραμερίσουμε τὸ χορταράκι κι' ἄς παρακολούθησουμε καὶ τὸ λιγοστὸ τρεχούμενο νερὸ, καὶ τῆς στέρας τις, πρασινισμένες ὄχθες καὶ τὸ βραχάκι μὲ τὰ υδροχάρη καὶ τὰ κοιμισμένα κι' ἀπλωμένα νουφαρά.

Κόσμος ὁλάκαιρος, κόσμος κρυφός, ξεχωριστός, περιεργός μικρός με καρδιά κι' αὐτὸς με αἴσθησι, με μάτια ποὺ βλέπουν καλλίτερα ἀπ' τὸ δικό μας καὶ χαίρουνται: Κόσμος πετούμενος, συνόμμενος, ὑποχθόνιος μέσα κι' ἀπάνω ἀπ' τὸ νερὸ. Ὑπαρξὺς ποὺ ξυπνᾷ με τὴν πρώτη ἀχτίδα τοῦ ἡλίου καὶ ποὺ σβύνει ταχύτερα ἀπ' τὸ ῥόδο τοῦ ποιητοῦ. Ἐχάρηκε μιά μέρα, μιά ζωὴ πραγματική. Ἀνοίξε τὰ ματάκια ἐρωτεύθηκε, ἐσπαρτάρισε σὺ δὲχτο τοῦ ἀοράτου Θεοῦ ποὺ ταιριάζει τόσο με τὸν θάνατο! ἀγκάλιασε, ἐφρικίασε καὶ μ' ἓνα τίναγμα τῶν δυὸ φτερῶν ποὺ μόλις διακρίνονται διάφανα καὶ ἀραχνόφρατα ξεψύχησε κι' ἐσκόρπισε στὸ κενὸν ποὺ τὰ πέρνει διὰ μιά μικρὴ ἀσήμαντη ψυχούλα. Τί ὥραία ποῦναι ἡ ζωὴ νὰ τὴ βλέπῃ κανεῖς σὰν νὰ μὴν εἶνε μέσα σ' αὐτὴν σὰν νὰ βροῖκεται ξένος ἀπὸ πάνω ἀπὸ μακριὰ καὶ βλέπει τὸ θέατρο τοῦς τεχνίτες, τοῦς ἀνθρώπους νὰ παίζουν τὸ δράμα τους. Ὅτε εἶνε ὥραία ἡ ζωὴ. Τότε καμμιά φορὰ σὲ ποιητικὴ ἐξαρση λέμε ὅτι κι' ὁ θάνατος εἶνε ὥρατος!—ἄφ' οὗ δὲν εἴμαστε οὔτε σ' αὐτόν μέσα.

Κάπου λοιπὸν ἀπὸ μιά πυκνὴ πρασινάδα, εἶδα τὴ ζωὴ, καὶ με μακριὰ μακριὰ διόπτρα τὴν παρακολούθησα σὰν νὰ ἦμουν ἐγὼ ἀπὸ ἄλλον κόσμον, κι' ἄλλου κόσμου πλάσματα ὅτι ἐβλεπα κι' ὅτι θαύμασα!

Ἦταν εὐτυχισμένα ἐκεῖνα τὰ μυρμήκια ποὺ γραμμὴ πῆγαν ἀπὸ μιά τρύπα κάπου καὶ ξαναγύριζαν πάλι;—Δὲν ξέρουμε, μοῦ ἀπήντησαν, οὔτε εὐτυχία τί θὰ πῇ οὔτε δυστυχία.

Μιά κεφάλι φοβερὴ με τεράστια κέρατα ἐμφανίστηκε σούρθηκε, ἀνοίξε, κ' ἐτέντωσε μιά οὐρὰ σὰν προβοσκίδα καὶ με μῆς ἄρχισε νὰ τρώῃ με τὸ σωρὸ. Τὸ κύτταξα με γυμνὸ μάτι δὲν ἦταν μεγαλύτερο ἀπὸ μιά μυγα. Ἐῖχε ὥραία χρώματα στὰ φτερά καὶ ῥομπινί κορμί· τὸ θαύμαζα τὸ θαύμαζα καὶ λογάριάζα πόσους ἀναστεναγμούς· πόσα ἄχ τιγμιαῖα, πόσους σπαρταγμούς ἀπὸ μικρὰ σωματάκια, πόσες ὑπάρξεις κατέβασε διὰ μῆς. Δὲν ἐπρόφτασα καλὰ καλὰ νὰ τὸ ἰδῶ χορτασμένο, ἱκανοποιημένο, εὐτυχισμένο νὰ σέρνεται πρὸς τὴ φολιὰ του, ὅταν ἓνα φρού—φρού ἀπὸτομο ἔσκιζε τὸ μεσοφωτισμένο ἀπὸ τὴς θαμπὲς ἀκτίνες χλοερὸ καὶ δροσερὸ θόλο καὶ ἄλλο πετούμενο με φανταχτερὰ χρώματα μεγάλο, στρογ-

γυλὸ με δυὸ μακρυνὲς δαγκάνες ποὺ ἀνοιγόκλεισαν τρομακτικὰ ὤρησε, ἄρπαξε τὸ χορτασμένο καὶ εὐχαριστημένο μαμούνι καὶ με μιά δαγκωματιὰ τὸ νέκρωσε· ἔπειτα τὸ ἄρπαξε με τὴς δυὸ δαγκάνες κ' ἐπέταξε πάλι πρὸς τὸ μικρὸ ἀνοιγμα. Νά το· Νά το· τὸ θηρίο, τὸ τέρας τῆς ἀποκαλύψεως. Τσιρίζει, φωνάζει. Καταύμαρο με κίτρινο ῥάμφος με μάτια αἵματὰ καὶ λάμποντα, με στόμα ἀνοιγμένο φοβερό,—Τσάρ-τσάρ τώρα θὰ σοῦ δεῖξω γῶ. Στὰ δυὸ τὴν ἐκοψε τὴν πολυχρῶμη πεταλούδα. Τὸ ἓνα φτερό κρεμάστηκε δεξιά, τὸ ἄλλο ἀριστερὰ ἔξω ἀπὸ τὸ κίτρινο ῥάμφος του. Κότσυφος ἦτο ὁ ἀθλιός καὶ ἐσπάρωσε καὶ ἐτεμάχισε καὶ με μανία κτυποῦσε κάτω στὸ χῶμα τὴ μύτη με τὸ μικρὸ σωματάκι. Τὰ δυὸ ἀπλωμένα φτερά με τόσα χρώματα ἐσπάρωσαν κ' ἐτρεμουλιάζαν καὶ σὲ λίγο ξαπλώθηκαν ἀκίνητα σὰ μιά χρωματιστὴ διάπλατη ἀκουαρέλλα κάτω στὸ κίτρινο χῶμα.

Γάτους δὲν ἔχετε μπάριπα ἐδῶ μέσα ῥώτση τὸ φύλλακα.

—Ἐννοια σου: Ὡς τὸ βράδυ κάποιος θὰ τὸν διορθώσῃ κι' αὐτόν. Νὰ ὁ δικός μου γλείφεται ἀπ' τώρα!

ΛΑΥΡΑΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Κουὲς Ε. Ι. Γιακ.—Πηγὴν Μανλίνης.—Ἐλάβουμεν σὰς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς.

Κουὲς Ι. Καμ.—Χίον.—Ἐκράτησαμεν σημειώσιν καὶ θὰ ἐπιφέρωμεν τὴν δέουσαν διόρθωσιν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀκρωδινίαν, ἔχομεν ἤδη εἰς χεῖρας ἄρθρα περὶ αὐτῆς τῶν κ. κ. Βέρα καὶ Μοντεσάντου. Πολὺ σὰς εὐχαριστοῦμεν.

Παρακαλεῖται ὁ ἐξ Αἰτωλικοῦ κ. Δ. Νικολαΐδης νὰ γνωρίσῃ τὴν διεύθυνσιν του εἰς τὸν Γραμματέα τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας.

ΑΠΟ ΟΤΙ ΔΙΑΒΑΖΩ

Στὸν τύπο τὸ Σοβιετικὸ αὐτὴ ἡ δυσαναλογία μεταξὺ τῆς ζητήσεως σχολείων δευτέρου βαθμοῦ ἀπὸ μέρος τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῆς ἀπὸ μέρος τῆς κυβερνήσεως ἀνεπαρκέστατης παροχῆς, πῆρε τὸ ὄνομα τὸ χαρακτηριστικὸ «τὰ ψαλιδία, τὰ εκπαιδευτικά». Θὰ μπορούσε, δηλαδή, νὰ πῇ κανεῖς, πὼς ἄρχισε μιά πάλιν ὅσον ἀφορᾷ τὴ μέση ἐκπαίδευσιν μεταξὺ κοινωνίας καὶ κυβερνήσεως. Καὶ δύσκολο εἶνε σήμερα νὰ προβλέψωμε τὸ ἀποτέλεσμά της.

Τὸ δελτίο τὸ ἐπίσημο τῆς Κεντρικῆς Διευθύνσεως τῆς στατιστικῆς παρουσιάζει τὴ σημερινὴ κατάστασιν ὡς ἑξῆς. «Διαψεύσθηκε ἡ ἐλπίδα μετὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σχολείων τῆς μέσης ἐκπαίδευσιν ν' ἀποφύγομε τὴν ὑπερπαραγωγὴν ἀτόμων, ποὺ ἀπόκτησαν μιά γενικὴ μέση μόρφωσιν, χωρὶς τὴ δυνατότητα νὰ ἐξακολουθήσουν μιά προπαρασκευὴ ἐπαγγελματικὴν σὲ ἀνώτερα ἐκπαιδευτήρια. Ἡ ἐλπίδα αὐτὴ δὲν ἐδικαιώθηκε καὶ τοῦτο ὀφείλεται στὴν ἐπίμονον ἑλπί, ποὺ ἐξασκεῖ στὸν πληθυσμὸν ἡ μέση ἐκπαίδευσιν».

Ἡ περίεργη αὐτὴ ὁμολογία μᾶς φανερώνει ποῖος εἶνε ὁ ἀκριβέστερος λόγος τῆς σχολικῆς πολιτικῆς τῶν Σοβιέτ, ποὺ προσπαθεῖ νὰ μεγάλωσιν τὸν ἀριθμὸ τῶν δημοτικῶν σχολείων σὲ βάρος τῆς μέσης.

Ἡ πολιτικὴ αὐτὴ δὲν ὀφείλεται στὴν ἀνεπάρκεια τῶν ὑλικῶν μέσων, μὰ στὸ συστηματικὸ σχέδιο νὰ ἐλαττώσων τὴς τάξεις τῶν σπουδαστῶν κ' ἐπομένως τῶν ἀτόμων, ποὺ θὰ μπορούσαν νὰ ἐισέλθουν στὸ Πανεπιστήμιον, ἢ καὶ γενικὰ σὲ Ἀνώτερες Σχολές.

Πόσο, ἀλήθεια, ἡ παιδαγωγικὴ σοβιετικὴ τῆς ἰδεολογία τοῦ 1918, ἀπὸ τὸν καιρὸ, δηλαδή, ποὺ διακήρυττε τὴν καθολικότητα καὶ τὸ ὑποχρεωτικὸν τῆς παιδείας ὅλων τῶν βαθμῶν κι' ἀκόμα τὸ δυνατόν τῆς φοιτήσεως στὰ ἀνώτατα ἐκπαιδευτήρια τοῦ κάθε πολίτη 16 ἐτῶν! καὶ τί συγκινητικὴ σύμπτωσις διαθέσεως μετὰ τὸ τσαρικό καθεστὸς, ποὺ ἐφοβεῖτο κ' ἐκεῖνο ἐπίσης, τὸ σχηματισμὸ πολυάριθμου διανοητικοῦ προλεταριάτου χωρὶς ἐργασία.

Μὰ φαίνεται, πὼς τὸ Σοβιετικὸ καθεστὸς δικαιολογεῖ τὴ νέα τάσιν του μετὰ τὴ Μαρξικὴν ὀρθοδοξίαν. Ἐπειδὴ τὸ ἀνώτερον Σοβιετικὸ Ἐκπαιδευτήριον δὲν εἶναι Πανεπιστήμιον Ἀστικὸν μετὰ τὴν ἀξίωσιν ν' ἀποτελῇ οἶκον τῆς καθαρῆς Ἐπιστήμης, μὰ σύμφωνα μετὰ τὸ Νεομαρξικὸν ὀρισμὸν ἔχει προορισμὸ νὰ ἐτοιμάζῃ «εἰδικούς ὁργανισμοὺς γιὰ ὀρισμένους κλάδους τῆς ἐθνικῆς Οἰκονομίας» πρέπει καὶ «ἡ παραγωγή» αὐτῶν τῶν «εἰδικῶν ὁργανισμῶν» ν' ἀνασταθμίζηται ἀκριβῶς στὴ «ζήτησιν» τῶν διευθύνσεων τῶν ἐθνικῶν κλάδων κ.τ.λ.

Ὅπως δὴποτε ἓνα εἶναι βέβαιον. Πὼς τὸ Σοβιετικὸ καθεστὸς μολογᾷ προσπάθει μετὰ κάθε θυσίαν νὰ σχηματίσῃ διὰλεχτοὺς μετὰ διανοητικὴν κομμουνιστικὴν φροντίξιν τὸν πᾶντοχρον νὰ προλάβῃ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν τάξεων τῶν διαλεχτῶν, στοὺς ὁποίους δὲν μπορεῖ οὔτε τολμᾷ νὰ δώσῃ ἐργασίαν.

Ἡ ἀπολυταρχικὴ ἀρχὴ τῆς ἐπαγγελματικῆς παιδαγωγικῆς κερδίζει μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἑδαφος σὲ βάρος τῆς δημοκρατικῆς τοῦ «μοναδικοῦ Σχολείου».

ΡΑΜΑΣ

ΜΟΥΡΙΛΛΟ.—Τὸ κολάτσισμα.

[Πινακοθήκη Μονάχου]

Η ΣΤΗΛΗ ΜΟΥ

Κου Χαράλαμ. Όφειλομεν πρό παντός νά ἡμεθα εὐχαριστοῦν, ὑποθέτομεν δὲ διὰ καὶ οἱ ἑκτακτοὶ συνεργάται μας τὸ αὐτὸ ἐπιθυμοῦν. Ἐν ὧ λοιπόν τὰ προηγούμενα ἴσαν ὠρεῖα, ἀφελή, καὶ χαριτωμένα τὸ ὅ Βορριάς ποὺ παγώνη, κτλ. κτλ. δὲν μᾶς ἄρεσε καθόλου καὶ δὲν πρέπει ὁ γράφας ἐκεῖνα νὰ ἐμφανισθῇ καὶ μετὰ τοῦτο. Διαγράφεται λοιπόν. Σεχάσετ' ὁ ἐντελὸς! Μὴ σὰς φανῇ παράξενο, ὅλοι μας τὴν παθαίνομε. Ὅταν γράφει κανεὶς πρέπει πρό παντός πρὶν πιάσει τὴν πένα νὰ ἔχη ὄρεξιν!

Ξέρете γιατί δὲν μεταφράζεται ὁ Λα-Μαργιέρ κύριε Χρῆστ. Διότι ἀκριβῶς δὲν θὰ τὸν διάβαζε κανεὶς πιά οὔτε στὴ Γαλλία τὸν διαβάζουν πιά. Καὶ τοῦτο γιὰ κανεὶς δὲν γουστάρει νὰ διαβάει χαρακτῆρας ἀνθρώπων τῆς αἰῆς τοῦ Λουδοβίκου. Προτιμότερος ὁ Θεόφρατος ποὺ ἐξέλεξε γενικοῦς τύπους. Κάθε ἐποχὴ ἔχει τὸν δικό της, τὰ ἔθιμά της, τοὺς τρόπους τῆς ζωῆς. Διαβάσεις πράγματα ἐκεῖ, τὰ ὅποια σήμερον εἶναι ἀκατανόητα στὴ ζωὴ μας καὶ τὰς κοινωνικὰς μας σχέσεις ὁ κόσμος ἔλλαξε ἀπὸ τότε πολὺ. Μὴ λησμονεῖτε δὲ ἔγινε μὴ ἐπανατάσεις καὶ πληροφοροῦμε καὶ σὲ ἄλλη. Διαλέγετε ἐπομένως κατὰ ἄλλο ὅχι τόσο δυσκολώμενο καὶ βαρὺ.

Κ. Ρε-Βε Διαβάσε... καὶ κρίνε!

Σὲ σὲ ποὺ ἐφυγες μακριὰ καὶ μ' ἀγέρας μοναχὸ ταῦτα γράφω μ' ἐλπίδα π' τὴν εἰκόνα σου κυττω

Ἐντελὸς ἀρχαῖα τὰ πράγματα. Ἀλλὰ μᾶς ρωτᾷ καὶ περὶ ἀντικειμένου! Μὴδὲν παρεγγίγναι ἀδερφε μου! Πλῆκται τὸ πομπητικὸν σου Η. Φ. Σ. Γιατί δὲν τὸ στέλνεις ὅμως καλλιτέρας εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄν νὰ πιάσει τὸν πόνο;

Τὴν καρδίαν σου μὴν τὴν ἀφίης ἀδιόρθωτη καὶ ὅπως μὴ τὴν ἐστειλῇς εἰς τὴν θάλασσαν τῆς ὥρας καὶ εὐγενεῖς, μόνον πρέπει νὰ ρυθμισθῇ τὸ τραγοῦδι τῆς καὶ νὰ τὸ περιποηθῇ καὶ νὰ μᾶς τὸ ἐκναστεῖ. Ἀκούσε μας βρήκες τὸ δρόμο. Τράβα, ἀλλὰ πρόσχε! Τὸ τελευταῖον τετραστίχον, εἰς τὸ καλὸ κύριε Μ. Κανεῖ.

Ἡ γνώμη μ' ἔξαστερη κυρ. Κυριακ. εἶνε διὰ μορεῖς νὰ γράψω. Ἀρχισε λιγὰκι ἀπλοῦστερα καὶ ἀπελότερα καὶ θαρρῶ μόνον τοῦ ἐπειτα. Ἡ γλώσσα σου καλὴ καὶ ἐκφραστικὴ. Καλὴ ἡ Πυθάρια ἀλλὰ γιὰτὶ μὲ ἰώτα; Ἐγκρίνεται καὶ θὰ δημοσιευθῇ. Φαίνεται σχηματισμένον καὶ ἐχὺς δουλεύει τὸ στίχον. Πολὺ μακρὸ μόνον εἶνε. Προσπάθει νὰ συντομίσῃς. Σὲ δέκα τετραστίχον δεκαπενταστίχον πρέπει νὰ κλείναι κανεὶς ὁλόκληρον κόσμον. Ἐν τούτοις εἶνε δροσερὸ τὸ δικό σου σὰν τῆς πηγῆς τὸ νεράκι τοῦ τόπου σου ποὺ εἴχαμε κλῆσιον τὴν εὐτυχία νὰ τὸν δοῦμε κύριε Ἀντρέ. Καραν.

Κύριε Χρ. Ἀθανασ. Διαβάσε ποιητὰς νὰ συνηθίσῃ τὸ μουσικόν σου αὐθηγητὴν σὲ ρυθμόν. Μελέτησε καλὰ τὴν Δημοτικὴν γλῶσσαν. Συγκέντρωσον. Τακτοποίησε ἰδέας, αἰσθητικὰ περιόρισον ἐπειτα εἰς ἕνα ὁρομᾶκι καὶ τράβηξε αὐτό. Πῶς θέλεις νὰ δημοσιεύσωμε λ. χ. τὸ ὁποῖον σὲ ἐναντί σου καὶ ἄλλα. Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν σου, εἶνε καλὸ μὲ τὸ δόκιμον. Τὸ βέλπετε λοιπόν διὰ δὲν πρέπει νὰ βιάζομαι καὶ νὰ ἐπιμένῃς; Τὰ λευκὰ αὐτὰ γὰρ ὅλους. Τὶ βγαίνει νὰ σὰς γίνῃ τὸ χατῆρι νὰ δημοσιευθῇ. Κ' ἐπειτα; Ἀπὸ ἐνδιαφέρον, ὅταν τὸ κάνουμε. Ἐπιμένουμε μὲ τὰς μὴ ἐγκρίσεις μας νὰ γίνετε ὅστε μοῖς δημοσιεύωμεν ὁ καθένας διαβάζων νὰ πῇ μὴ μὲρβον σὲ σὰς, καὶ μὴ μὲρβον καὶ σὲ μένα, ποὺ πέρνω ἀνθρώπους σὲ λαϊκὸ μου

Ο ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΚΥΚΝΕΙΟ...

Ἰστικοὶ βουβοὶ τριγύρω σου, γλῶσσι ψυχῇ, προσμένουν Ἰστικοὶ καὶ ἀπόσκιον φθονεοί. Κι' ἀχολογᾷν σ' ἀπέραντα Βασιλεία καὶ σημαίνουν θλιμμένα μύρια σήμαντρα, κι' ὁ Χάρος καρτερεῖ, Ἰστικοὶ βουβοὶ τριγύρω σου, γλῶσσι ψυχῇ, προσμένουν Κ' ἡ ὥρα φεύγει θλιβερά...

Ξενοὶ σοὺ στέκουν γύρω σου γονατιστοὶ καὶ κλαῖνε, ξενοὶ καὶ ἀπόστοι πολλοί. Μὰ στὴν ψυχῇ τους κανεὶς τὰ δάκρυα σου δὲ λένε πόσο εἶν' ὁ σπαραγμὸς αἰσίου κι' ὁ πόνος σου γολῆ. Ξενοὶ σοὺ στέκουν δίπλα σου γονατιστοὶ καὶ κλαῖνε μὰ νὰ σὲ νοιώσουν δὲ βολεῖ...

Λίγο τὰ μάτια νεύρουνται ἀκόμα καὶ σαλεύουν Λίγο καὶ ἀπόλοι ποιεῖ...

Σβύνει σιγὰ ὁ σπαραγμὸς καὶ μοναχὰ θερπεύουν οἱ δειλασμένοι στοχασμοὶ κι' ἡ νύχτα ἡ σκοτεινὴ, Λίγο τὰ μάτια νεύρουνται ἀκόμα καὶ σαλεύουν καὶ σβύνει, χάνει τὴν πνοή...

Ἰστικοὶ πληθαίνουν ἀφῶνοι κι' ἀμύλητοι περνεῖ Ἰστικοὶ καὶ ἀπόσκιον σκιαιοφροῖ. Τὸ κρῖν σῶμα σκέπουν, τὴ νύχτ' ἀρκοκλᾶνε καὶ τ' ἀγαρὸν σαββάνια μ' ἀνιμμένα προχωρεῖ... Ἰστικοὶ πληθαίνουν ἀφῶνοι κι' ἀμύλητοι περνεῖ ὡς ποὺ ν' ἀνάβῃ ἕνα κερί!...

ΒΑΣΟΣ ΣΤΕΦΑΝ...

ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

ΤΟΥ VICTOR HUGO

OCEANO NOX *

Πόσοι καραβόκυρτες, πόσοι θαλασσινοί, ποὺ ἐφυγαν χαρούμενοι γιὰ σπράτα ἀλαργινῇ, στὸν ἔρμω αὐτὸν ὀρίζοντα γιὰ πάντα εἶναι χαμένοι! Πόσοι σβυστήκαν, ἀσπλάγχχνη μοῖρα καὶ θλιβερά! σὲ θάλασσαν ἀπύθμενη μὴ νύχτα ἔσπερῃ μέσα στὸ μπλόβο ὁκεανὸ παντοτεινὰ θαμμένοι!

Πόσα πληρώματα μαζὺ κι' οἱ πλοίαρχοι νεκροί! Ὅλα τὰ φύλλα τῆς ζωῆς τοὺς ἔρπαξε ἡ σφοδρὴ πνοὴ τοῦ αἵφρονος καὶ ἀγῆρας τοῦ σάλλο! Κανεὶς ποτὲ σὲ βάραθρον δὲν εἶδε τὸ χαμὸ τους! Τὰ κύματα διαβόητα πῆραν τὸ λάφυρό τους: τὸν τὸ σκάφος ἔρπαξε, τοὺς ναυτὲς πῆρε τᾶλλον.

Φτωχὰ κεφάλια! Ποῖος ποτὲ τὸ τέλος σας θὰ μάθῃ; Κυλάτε πάντα σὰ μουντά, σκοτεινισμένα βράθῃ, μὲ τὰ νεκρὰ σας μέτωπα βράχους κρυφοὺς γυροῦντας. Ὡ! πόσοι γέροι, ποὺ μὲ μὴ καὶ μόνῃ ἐλπίδα στὴν καρδίαν πέθαναν, τοὺς ἀγύριστους ὀλμεριὰς στὴν ἀμμουδιὰ ἄδικα καρτερώντας!

Μιλοῦν γιὰ σὰς καμιά φορά παρὲς καθισμένες τὰ βράδια, ὀλοεργίαν ἀγέρας σκουριασμένες. Σμιγνόμεν ἀκόμη τὰ θαμρὰ κάποτε ὀνόματά σας μὲ γέλοιο, τραγουδοῦν στροφές, διηγήματα κινδύνων μὲ τὰ φιλία ποὺ ἡ ἀπαρτὴ καλὴ σας κρυφοδίδουν τὴν ὥρα ποὺ κοιμώσαστε σὲ φουκιστρώματά σας!

Ρωτοῦνε! Τὴν νύχτιν; Ἀρχόντοι σὲ κᾶνα νησί! Μὰς ἀπαρτήσαν καὶ ζοῦν μετ' αὐτῶν περισσή; Κι' ἡ θύμησὶς σας ἐπείτα σὲ τὰ τελευταῖα σβύνει. Σκεπάζει ἡ μνήμη τὸ νόημα, τὸ πῆλοιο τὸ σῶμα. Ὁ χρόνος, ποὺ καὶ σὲ σὴν κάνει πῶς μακρὴ ἀκόμα, ρίχνει σὲ τὸ μαῦρο πέλαγο τὴν μακρὴ λησμονίαν.

Σὲ λίγο ἔχει ὁ ὕψιος σας ἀπὸ τὰ μάτια σβύσει. Γιὰ ὄργωμα, γιὰ φέρεμα καθέννας θὰ φροντίσῃ. Μονάχα, κατὰ τὴν νύχτιν ποὺ τὰ στοιχὶα παλεύουν, σὲ μάταιον ἀναμονή, καὶ μὲ λευκὴ τὴν κόμη, ἡ χλῆρες σας ἐκκολοῦνται νὰ λέν γιὰ σὰς ἀκόμη, ἐνθ' ὅτ' ἐστὶν αὐτὸ τὸ τῆς καρδίας-σκαλεῖον.

Κι' ἐστὶν ὁ τάφος ἔκλεισε τὰ βλέφαρά τους σὲ στερνὸ, κανεὶς δὲν εἶπαι πῶς σὰς λέν, οὔτε τὸ πῆλον ταπεινὸ λιθάρι τοῦ κοιμητηρίου, μέσα στὴν ἔρημν σιγαλιά. Οὔτε μὴ πρᾶναι ἐπὶ πῶς ὅλοι κι' ἀργαμαδεῖ οὔτε καὶ τὸ μονότονον ὄχημα ποὺ τραγοῦδαί ἕνας ζητιάνος ἀφελὴς πᾶντο σὲ γέφυρα παλῆα.

Ποῦναι οἱ τραχιὸι θαλασσινοὶ μέσα στῆς ἑσπερῆς νυχτεῖς; Πόσους φυλάτε, ὦ κύματα, σκηνὴς σπαρακτικῆς! Πελάγια κύματα, φρυγὰ σὲ ἰκτινὸς μὲτ' ἐλπίδας! Τῆς διηγήσαστε, ἐνθ' ὅτ' ἐπὶ θάλασσαν φουσκώνει, καὶ αὐτὸ ἰκτινὸς ἀπελπιστικῆς βουῆς αὐτὴς σὰς δύνει, ποὺ βγάζετε, ἐστὶν ἐρχοσθε σὲ μᾶς μετ' ἐλπίδας.

* Νυχτεῖς στὸν ὁκεανὸ Μετάφρασι ΚΑΝΤΩΡΑ ΝΤΟΛΟΡΗ

ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΚΑΗΜΟΙ

Στενάγματα βουβὰ, πικρὰ παράπονα, δάκρυα χαμένα μετ' ἐπὶ τῆς ἐρημίας, φέλλωμα τῶν ματιῶν γιὰ κατὰ ἀνελπιστο ἀκαρπῆ-μάται καθὲς ἀποθνήσκου, προτοῦ νὰ γεννηθῶν σβυσμένα ὀνειράτα, βέβαιη ἐλπίδα-ἀπατοχὴ καμιά, ἀναστρεφὲς νύχτες, μέρες ὀλοοκτίτες ποὺ σκῶνουν τὰ κορμιά-σὺν καλαμιά...

Ἀνθρώπινοι καημοί... Σαῖς θὰ μὴ καμῆτε προτοῦ γερᾶς χιόνια τὰ μαλλιά καὶ ἀβέβαιον τὸ περπάτημα! Στὰ χέρια μου θὰ βάλετε, ἀποκομῆ, μὴ ἀργιλία. Γιὰ Σαῖς, δὲ θὰ χαμογελάτῃ τὰ μάτια μου, ἂν κάποιον-κάποιον στρέφονταν σὰ παλιὰ. Καὶ θὰ κλειστὴ κατὰ ἀνοήτως: ἔρημη καὶ παγωμένη ἄλ' μου, ἡ ἀγκαλιά!

Στὸ φτωχικὸ καρδί μου ὠψιμώθηκε, τὸ δέσπετε γιὰ χιόνια τὰ παλιά καὶ σκαλὰ τὸ κρατῆτε σὲ μὴ ἀπόμνηρ τοῦ λημανιὸ βελούδιον γυναικῶν καὶ μένα μετ' ἐπὶ ἀμάρτιαν τοῦ μὴ κλείσατε σὺν τὸν πῶρβρον, σκαλὸν φωνῶν... Γιατὶ καμῆς νὰ μὴ μὲ βρεῖ ὑπεράνθρωπος, νὰ δώσει τοῦ χαμῶ τὴν τιμονιά!...

1926

ΑΓΓΕΛΟΣ Β. ΜΕΝΤΕΛΙΑΝΗΣ

Κυριακὴ 22 Μαΐου 1927

ΠΛΑΝΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΝΥΧΤΑΣ

Ξεφύγος κι' ὁ πόνος μου στὸ ἀπόβραδον τὸ σκοτεινὸ τὸν ὀρχομὸ κι' ἀμύλητον στὸν ὀρχομὸν τοῦ ἀπᾶν τᾶχνωτῆλα προβαίνει ἀργή, στοχαστικὴ καὶ ἡ Νύχτα...

Ὅλα τὰ στήρια κρύφθηκαν σὲ σύννεφο, ποὺ σκέπει καὶ τὴν ὥρα τῆς βασιλείας... καὶ ἔσπερῃ ἀπὸ μακριὰ μὴ θεία ὑπόκρουση ἀκούε, ποὺ λὲς καὶ ἐρχεται ἀπ' τ' ἀπάντα ὅπου...

Ὅλα κοιμούνται σὲ πηχτὸ τριακότατο κι' ὁ κόμπος ὁ τριώσεως καὶ ἀπᾶντος... καὶ μόνον ἡ θάλασσα, ποὺ ὡς θάμα ἀπλῶνεται, χύνει ἀλαφρὴν τὸ ῥόχθον τῶν κυμάτων...

Καὶ μὲς σ' αὐτὴ τὴν ὀλόνυχτῃ ἐκστασὴ σὺν ἀστροσφῆρῃ φερόμενος τὸ ὀλόμηρον καὶ ὀλίσσετο, ἔρμω πολὺ, σὲ νύκταν τῆς Πλάρης τὸ βαριὸ τὸ περνωμένο...

Ἀθήνα 1926

ΓΚΡΕΚΟ

ΣΤΗ ΜΕΛΑΓΧΟΛΙΑ

Ἀποδιωγμένη, συχαμένη ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους, φεύγεις, καὶ πάντα μνηστὴρ σου. Σ' ἐρημικὸν σ' ἀρᾶσι δόνα τύπους τὴν πικρὰμένη νὰ πλανῇς ψυχῇ σου

Χέρι σ' ἀνῆλθε καὶ ἡ χαρὰ. Γιὰ σὲ δὲ καὶ καὶ καὶ πᾶς ἀπὸ τὴν γῆ ὁ Παράδεισός σου. Πρὸς κάποιον φῶς κοίτης μακριὰ καὶ πᾶρα ἀπ' τὸν αἰωματοῦ τὸν στανὸν σου.

Σὲ γρησινισμένα μάγουρα καὶ ἐρεῖνα θεία ἀπᾶντα μέσα καθέσαι συλλογιμένη, σ' ἐρεῖνισμένους θησαυροὺς καὶ ὀρεῖα μνηστῆρα, ποὺ ἡ δόξα δὲ τὰ χᾶιδεν ἡ περασμένη.

Καὶ συλλογίζεσαι Ὅμως καὶ ἀπᾶντα πᾶς σου

Παράμονα κάποιον ἀνέστητο καὶ ἐγὼ κλαῖον θησαυρὸν καὶ μὴ ὀλμμένη τὴν καρδίαν, ποὺ ἡ σκληρὴ πικρὰ ἀπ' τὴν

πιστεύω, καὶ μὴ νῆαν αὐγὴν μὲ θάρος καρτερεῖ.

1927

ΑΝΤΥΠΑΣ

ΑΝΤΡΕ ΣΕΝΙΕ

Η ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΗ

Τὸ στάχυ ἡ κόσα φειδεταὶ καὶ νὰ ὀρμαστῇ ἀπᾶν τὸ νεκλῆμα, ἀφῶρα ληνοῦ, ὅλο τὸ θέρος πίνει τῆς χρυσανθῆς τὰ γλυκὰ ὄντα. Καὶ γὰρ μὴ νῆα ὅπως αὐτὸ, μὲ τὰ δικά του κλάνα, ἂν καὶ εἶμαι μετ' ἐπὶ ταραχῇ καὶ δυστυχίᾳ μεγάλῃ, δὲ θέλω νὰ πεθῶν τώρα.

Ὁ στωϊκὸς ἀδάκρυτα τὸ χάρι ἀς ἀγκαλιᾶται κλαῖον καὶ ἐλπίς φῶστος Βορῆ δὲ μὲ τρομαίνει γέροντι καὶ ἀσκήνι τὸ κεφάλι. Μέρως ἂν εἶναι ὀλοπικρὸς, εἴν' καὶ γλυκὴς-ὡ πόσο! Ποιὸ μέλι, φρεῖ, δὲν ἔσπερῃ τὴν ἀσπιδὶ ὡς τόσο; Μὲ δίχως κύμα ποῖο ἀκρογιάλι;

Τῆς εὐτυχίας μου τὸνερο φωλιάζει μετ' ἐπὶ τῆς οἰκίας μάταια ἀπᾶν μου μῆς φυλακτῆς ἐστῆθ' ὡς ποῖς ἡ ἐλπίδα τὰ φτερά της. Μακριὰ ἀπ' τὰ δίχτυα τοῦ σκληροῦ τοῦ πολυλόγου, καὶ στὶς παραδείσιες ἐξοχὰς ἡ φιλομῆλα φέλλει πῶς ζωήρη τὴν εὐτυχία της.

Γραφτὸ τὸ τέλος μου; Ὁνοχὴ ὁ ὕπνος μου μὲ παίρνει καὶ ἐξημερώνω ἡσυγῇ βραχνὰς δὲ παραδέρνει τὸν ὕπνο καὶ τὸ ζῦνῆτά μου. Λάμπα στὰ μάτια βλῶν χαρὰ, ἐστὶ σὰ μ' εὐρὴ ἡ μέρα, οἱ ὕψος οἱ περιλήψεις παίρνουν ζῶν ἐξ ὁπῶ, σὺν ἀντικρύζουν τὴ θωριά μου,

Τοῦ ταξιδίου τὸ τέλος μου ἀκόμα εἶναι μακριὰ μου. Κινῶ καὶ λίγες οἱ φτελῆς, ποὺ εἶδα σὲ πέρασμά μου, εἶναι ἀπ' τὰ δυὸ τὸ δρόμου μέρη. Μὲς σὲ συμπόσιον τῆς ζωῆς, ποὺ μὴ ἔχει ἀρχὴν γιὰ μὴ στιγμὴ τὰ χεῖλιά μου, στὴν κοῦφα ἔχω ἀρχὴν ποὺ ἐξέχειλη κρατὸ στὰ χεῖρα.

Εἶμαι στὴν ἀνοίξῃ νὰ ἰδῶ τὸ θέρισμα σκεπῶν. Ὅταν τὸν ἥλιο, ἀπὸ ἐποχῇ σὲ ἄλλη ἐποχῇ, γυροῦν τὸ χρόνο μου νὰ τελειώσω.

Ἐγὼ τοῦ κήπου καύχημα, ποὺ τὸ κορμὶ μου λάμπει, νὰ λάμπῃ ἄλλο δὲν εἶδα φῶς, μόν' τῆς αὐγῆς τὰ θάμνα, ἡ μέρα μου ἀς τελειώσῃ ὡς τόσο!

Ὡ Χάρες, ἀκόμα πρόμηνε, τράβα μακριὰ ἐκεῖ ποῖν' ἀκαρτίες, ποὺ ὁ φόβος, ἡ ντροπὴ καὶ ἡ ἀπελπισία μαδῶν τράβα σ' αὐτὴς καὶ παρηγόρη.

Ἡ Πάλιν πρᾶσινα ἀουλά, ἔχει γιὰ μὲ, λουλούδια, φυλὰ οἱ Ἀγάπες καὶ γλυκὰ οἱ Μουσῆς μου τραγοῦδα: δὲ θέλω νὰ πεθῶν τώρα.

Μετάφρασι

Γ. ΠΟΛΛΑ

Κυριακὴ 22 Μαΐου 1927

ΠΑΡΩΔΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΤΑ ΙΑΤΡΟΣΟΦΙΑ

Κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς χρόνους τοῦ Μεσαίωνα ὁ λαὸς ἦτο γματὸς ἀπὸ προλήψεων, αἱ ὁποῖαι σήμερον φαίνονται ἀστεῖαι, κατὰ τὴν ἐποχὴν ὅμως ἐκείνην ἴσαν ἀσφαλιστάτα. Ἀρκεῖ νὰ σκεφθῇ κανεὶς τὸν ῥόλον τὸν ὅποιον ἐπαινεῖ ὁ διάβολος καὶ αἱ σατανικὰ ἐμφανίσεις, ἡ ἀλχημεία καὶ ἡ φιλοσοφικὴ λήθης διὰ τὴν παράτασιν τῆς ζωῆς, διὰ νὰ μὴ ἐκπλαγῇ διόλου μὲ τὸ ζήτημα τῆς λατρικῆς καὶ τῶν θεραπευτικῶν μέσων τὰ ὅποια ἐρημίζοντο τότε. Ἡ σημερινὴ κοινωνία ἔχει ἄλλα τὰ ἐπιστημονικὰ μέσα καὶ ὁ ἀσθενὴς ὁ σήμερον δύναται νὰ εἶναι βέβαιος διὰ τὴν ἐπιστήμην ἀγρυπνεῖ πρὸς διάσασιν τοῦ ἴου ἐποχῆν ὅμως ἐκείνην τὰ πράγματα ἴσαν πολλὰ διαφορετικά. Νοσοκομεῖα δὲν ὑπῆρχον, κλινικὰ ἴσαν πρᾶγμα ἀγνωστον, οἱ δὲ ἱατροὶ ἴσαν κατὰ τὸ μέλλον καὶ ἴπτον εὐφρεῖς καὶ ἐπιδείξει κομπωγιαντίται, οἱ ὅποιοι μὲ τὰς ἐμπειρικὰς πρωτογενεῖς γνώσεις των προσπαθοῦν νὰ σώσουν τοὺς ἀσθενεῖς.

Διὰ τοῦτο κατὰ τὸν Μεσαίωνα τόσοι εἶναι τὴν Εὐρώπῃ πᾶν δὲν καὶ εἶναι τὴν Ἑλλάδα ἴσαν πολλὰ διαδεδομένα τὰ «ἱατροσόφια», ἴπτοι συγγράμματα περιέχοντα ὁδηγίους πρὸς θεραπείαν τῶν διαφόρων νόσων. Ταῦτα ἴσαν ἐμπνευσμένα εἶπε ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικὴν λατρικὴν ἐπιστήμην, εἶπε ἀπὸ ἑνᾶ ἔργου Ἀνατολῆς καὶ ἀπᾶντος. Κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους τὴν κυρίαν πηγὴν λατρικῶν γνώσεων ἀπετέλουν τὰ συγγράμματα τοῦ Ἰπποκράτους καὶ Γαληνοῦ, τῶν ὁποίων ἐγίνοντο περὶ φέως, μεταδιδόμενα ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπαρῆς μὲ τοὺς Ἀρβῆρας ἤρχισαν ἐμφανιζομένη ἡ ἐπίδοσις τῶν Ἀρβῶν λατρικῶν εἶναι τὴν ἐλληνικὴν λατρικὴν καὶ μάλιστα διάφορα λατρικὰ ἔργα Ἀρβῶν μεταφραστικῆς εἶναι τὴν ἐλληνικὴν. Ἀπὸ τὰς ἐλληνικὰς δὲ αὐτὲς μεταφράσεις ἐγίνοντο γνωστὰ καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην τὰ ἔργα τῶν Ἀρβῶν λατρικῶν.

Παρὰ τὰ ἔργα ταῦτα ὅμως ὑπῆρχον καὶ τὰ «ἱατροσόφια καὶ συνταγολόγια» ἄλλως λεγόμενα. Ταῦτα παρῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, θολὴν καὶ στρεβλωμένην καλαὶν διδασκαλίαν, ἀνεμειγμένη μὲν παντοειδῆς ἐμπειρικῆς, ἔξορισμῶς καὶ παραδόξου φάρμακα. Αἱ βιβλιοθήκαι τῆς Εὐρώπης εἶνε γεμισταὶ ἀπὸ τοιαῦτα συγγράμματα, ἐλάτιστα τῶν ὁποίων ἔχουν μέχρι τοῦδε ἐκδοθῇ. Καὶ ὅμως τὰ ἔργα αὐτὰ ἔχουν ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον, πρῶτον διότι δεικνύουν τὴν διανοητικὴν κατὰστασιν καὶ ἀναπτύξιν τῶν λαῶν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους καὶ δευτέρον διότι εἶνε μνηστῆρα μεγίστου γλωσσικοῦ ἐνδιαφέροντος. Διότι τὰ μεσαιωνικὰ ἔργα περὶ λατρικῆς βιβλίου συνημροδοῦσαν εἰς τὴν γλῶσσικὴν ἀνάγκαν τῆς ἐποχῆς καὶ τοῦ κύκλου τῶν ἀναγινωσκόντων. Κατὰ συνέπειαν τὰ ἔργα αὐτὰ ἀποβάνουν χρήσιμα εὐσετήρια τῆς δημόσιας νοσηλευτικῆς τῶν ῥωτῶν, ζῶν, φαρμάκων καὶ λ.π.

Μετὰ τὸν ἱατροσόφον, ὅπως ἐπῶμεν, συνάπτονται πολλὰ καὶ ἔξορισμῶς κατὰ μαγείας, βουκολάκων κ.λπ. Συναγινῶν ἐπιγραφισμένην «ἱατρικὰ διάφορα ἀληθινὰ εἶνε πᾶσαν ἀσθενείαν» περιέχει τὸ ἱατροβιβλίου τοῦ Κρητὸς μοναχοῦ Ἀγαπίου τοῦ Λάνδου. Τὸ ἔργον αὐτὸ εἶχε ἐκδοτικὴν ἐπιτυχίαν καταπληκτικὴν. Ἐξετυπώθη τὸ πρῶτον ἐν Βενετίᾳ τὸ 1647, ἔκτοτε δὲ ἐπηκολούθησαν διάφοροι ἐκδόσεις. ἡ τελευταία τῶν ἑλλων ἐγίνετο τὸ 1863 ὑπὸ τοῦ τυπογράφου τοῦ «Φοίνικος» περιεχόμενα διὰ τὰς ὁράδας ἐλληνικὰς τοῦ ἐκδόστη, αἱ ὅποια τόσο σπάνια καὶ περιζήτητοι ἐγένοντο σήμερον τοῦ τυπογράφου ἀπὸ πολλοῦ ἐκλιπόντος πλέον.

Τὰ βυζαντινὰ ἐγχειρίδια αὐτὰ ἱατρικῆς ὑπόστασιν διαφόρων μεταβολῶς διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Ὁ Λεγάνδρ ἐξ ὁμοίων ἐν περιγράφοντων «ἱατροσόφον ἱωάννου τοῦ Σταφιδῆ» ὅπως τὸ ἐπιγράφει, εὐρισκόμενον ἐν χειρογράφῳ εἰς τὴν Ἑθνητικὴν Βιβλιοθήκην τῶν Παρισίων. Δὲν εἶνε γνωστὸν πότε ἐγράφη καὶ τὸ ἔργον τοῦτο τέμνον γνωστὸν εἶνε διὰ τὸ συγγραφεὺν χειρογράφον ἔχει γραφῇ τὸ 1384, ὡς ἔγκειται ἀπὸ τὴν κατωτέρω διόλυσιν. Ἐπισκοπὴν εἰς τὴν πρώτῃν σελίδα τοῦ χειρογράφου:

«Ὁ παρὸν βιβλίον ἀνέστη τῇ εὐαγγελίᾳ καὶ θεῷ γενῶνι τοῦ ἐν μάρτυσι μεγάλου καὶ ἱερατικοῦ Παντελεήμονος, τῷ πατρὶν τοῦ ἐν ἱερῶναις Μεγάλου Βασιλείου. Ἐστὶ κατὰ πάντα ἴσον ἐκ τοῦ πρωτοτύπου τοῦ παλαιῦ τοῦ αὐτοῦ ξενῶντος.

Μεταφρασά — Χαρισμένη από
Βασίλειον Εκδόσεων στο λαπτόν
Πολιτὴ Κοι. Ν. Πετμεζά (Αυθόρ).

... "Υστερα ἀπ' αὐτά, ἄνοιξεν ὁ Ἰὼβ τὸ στόμα
του καὶ καταράσθηκε τὴ μέρα ποὺ γεννήθηκε. —
καὶ ἀπελογήθηεν ὁ Ἰὼβ καὶ εἶπε:

"Ἡ Μέρα αὐτὴ ποὺ αἰρήθηκα στὸν Κόσμον νὰ βουλήξῃ
Κι' ἡ Νύχτα ποὺ διαλάλησαν: ἀρσενικὸ ἐγεννήθη!
Σκοτὰδὶ νῆνε ἡ μέρα αὐτὴ.
Κι' ἀπὸ τὰ ψῆλη του ὁ Θεὸς νὰ μὴν τὴ μνημονέψῃ
Κι' οὕτως Ἡλίου πεγγοβολιὰ ποτές νὰν τὴ χαϊδέψῃ.
Τὰ ἔρεβν νὰ τὴν πνέξουνε κι' ἡ καταχνιὰ τοῦ "Αἰθ
Μαῦρα πονκὰ τὰ σύννεφα πάνωθε νὰ κονέψουν
Καὶ τοῦ "Αστρου τὸ σκοτεινίσμα νὰν τὴ γιομίσῃ τρόμο.
Τὴ Νύχτα αὐτὴν αὖ ἡ σκοτεινὴ φρίκη νὰ τὴ σκεπάσῃ.
Στοῦ Χρόνου τὸ λογαριασμὸ ποτές νὰ μὴ διπλώσῃ
Στὸν πεγγαριῶν τὸ μέτρημα ποτές νὰ μὴ τρυπώσῃ.
"Ερην καὶ στείρην ἡ νύχτα αὐτὴ γλύκα νὰ μὴ γνωρίσῃ
Οἱ μάντιοι μὲ τὰ ζώκια των νὰν τὴ καταραστούνε
Ποῦ ἔσφουρον, στὰ γούστα τους, τὸ ὄρεκα νὰ σηκώσουν.
Τιστέρινα στὸ ζημιέριμα νὰ σκοτεινίσουν πλέριμα
Μιὰ ἀχτίδα φῶς νὰ λαχταρᾷ κι' ἀχτίδα νὰ μὴ βλέπῃ
Καὶ τῆς Λύγης τὰ βλάφα νὰ μὴν τὰ καμαρώνῃ.
Γιατὶ δὲν ἔμμεντὰλωςε τὰ σπλάχνα ποὺ με κρύβαν
Κι' ἔτσι νὰ μὲ γλυτώσῃ ἀλλ' ὅχι τὸν πόνο καταλῦν.
Μέσ' τὴν κοιλίᾳ τῆς Μάννας μου γιατί νὰ μὴ ἔχω λυώσει
Σὰ βγάξω ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς γιατί νὰ μὴ ἔχω σβύσει;
Γιατὶ μὲ δέχτηκαν γλυκὰ δυὸ γόνατα, δυὸ στήθια
Τὸ γάλα νὰ βυζάξω;!

Τί τόρρα θενὰ ῥοῦχαζα ὅ' ἀναπαμόν αἰώνιο
Καὶ θὰ κοιμήμουμα γλυκὰ σὲ μιὰ μακάρια εἰρήνῃ

μετ' ἐκεῖνα. Εἰ δὲ σκυλόπουλα τοιαῦτα οὐκ εἰσὶ, ἅς
κοιμῶται ὁ ἄρρωστος μετὰ κοράσιον, παρθένον γυναικα,
πλὴν ἐκεῖνη νὰ ἐνὶ παχέᾳ καὶ λιπαρᾷ, καθὼς οἱ πα-
λαιοὶ τοῦτο ἐποίησαν, συνήθειαν γὰρ τὸ εἶχασιν. Εἰ
δὲ παρθένος γυνὴ οὐκ ἐνὶ, ἅς κοιμᾶται κἂν μετὰ γεγα-
μμένην γυναικα.

"Ἐν τέλει ὑπάρχει ἐν κεφαλῇ τὸ ὅποτον ἔχει ὡς
τίτλον: «Ψαλμοὶ ὀψέλιμοι εἰς πᾶν πρῶγμα».

"Ὁ δὲ ἑκατοστὸς ἢ ἑκατοστὸς ὅταν ἔχῃ μάχην ἀνδρόγυ-
νον καὶ μάχονται οἱ δύο ἀπὸ μάγια, γράφει τὸν αὐτὸν
ψαλμὸν μετὰ αἵμα ἀποροῦ πετεινοῦ καὶ διαβάσει τὸν καὶ
ἀπάνω εἰς τὰς κεφαλὰς των, εἰς πέντε
Κυριακάς τρίς τὴν Κυριακὴν, καὶ ἅς
ἀναγνώσουν καὶ τὴν εὐχὴν τοῦ "Αγίου
Κυριακοῦ, καὶ ἅς βασιτοῦν καὶ αὐτὰς
τὰς χακακτῆρας γραμμένας μετὰ αἵμα
ἀποροῦ πετεινοῦ.

"Ὁ ἑκατοστὸς δωδεκάτος καὶ ὁ ἑκα-
τοστὸς δεκάτος τρίτος ψαλμός. "Ὅταν
σὲ καταπορεύῃς εἰς κρᾶσιν καὶ φοβᾷ-
σαι μὴ μεθύσῃς, ἔπαρε ἕναν ποτῆρι
κρᾶσιν καὶ διαβάσει τὸν ἀπάνω καὶ πλε-
τό κρᾶσιν καὶ οὐ φοβείσαι, καὶ φάγε
καὶ ἀμύδαλα πικρά πέντε ἢ τρία καὶ
κράμβης καυλῶν, ἂν ἔχῃ μετὰ τὸ ἀνδρὸς.

"Ὁ ἑκατοστὸς δεκάτος πέμπτος, ὁ
111, ὁ 114 καὶ ὁ 115. "Ἐὰν ἔχῃς εἰς
τὸ σπῆτι σου γυναικάς δύο καὶ μά-
χονται πρὸς ἀλλήλους καὶ οὐδὲν ἔχουν
εἰρήνην μέσον τους, γράφον τοὺς αὐ-
τοὺς ψαλμοὺς μετὰ τὸ αἷμα τοῦ μαν-
θου πετεινοῦ καὶ χῶσε τοὺς εἰς τὸ σπῆτιν
νὰ περιπατοῦν ἀπάνω καὶ θέλεις εἰ-
ρηνήσῃς.

"Ἐὰν βούλῃ νὰ περιπατῇς ἔμπροσθεν
εἰς τοὺς ἑχθρούς σου, ἔπαρε νερόν τὸ
οὐ θεωρεῖ ὁ ἦλιος καὶ διαβάσει ἀπάνω
τὸν 119 ψαλμὸν καὶ πλύνε τὸ πρόσω-
πόν σου, καὶ τὴν καρδίαν σου, καὶ πίνε.

Καὶ τελειώνω μετὰ λατρικὴν συμ-
βουλὴν τὴν ὅποιαν δίδει διὰ τοὺς πα-
σχότας ἀπὸ ἀσθμα.

"Εἰς στένωσιν. Κολοκυθόφυλλα
ἐκράνας καὶ τριφύας καὶ φύσας μετὰ
μέλιτες, χρίε ἀργά, ὅταν ὑπᾶ τὸ πῆσι
μισθ' κουταλέαν.

Νομίζω ὅτι μετὰ τὴν σημερινὴν ἀκρι-
βειαν τῆς ζωῆς καὶ τὰς βαρελάς ἀμοι-
βῆς τῶν λατρῶν, τὰ ἀνωτέρω "λατρο-
σόφια θὰ εἶνε χορηγώματα εἰς τοὺς
ἀναγνώστας. "Ἄλλως τε δὲ εἶνε σοβα-
ρώτερα τὰ γραφόμενα ἀπὸ μερικοὺς
λατροὺς σημερινούς εἰς διάφορα περιό-
δικα εἰς ἀπάντησιν διαφόρων ἐρωτη-
σεων τῶν ἀναγνωστῶν των, οὔτε μερι-
κὰς συνταγὰς των.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΙΡΟΦΥΛΑΣ

Μὲ τοὺς Σοφοὺς τῆς γῆς μαζί καὶ μ' ὅλους τοὺς ρηγάδες
Ποὺ χεῖζον τάφους ζηλευτούς.
Γιὰ μὲ τοὺς "Αρχοντας μαζί πῶχουν πολλὴ χρυσάφι
Καὶ ποὺ τ' ἀρχοντοπαλάτα δῶσιμ' εἶνε γιομάτα.
—Δὲ θὰ ὑπάρχα, σὰν τῆς κοιλίᾳς τ' ἀπόριγμα κρυμμένο
Σὰν τὰ μωρὰ ποὺ τῆς Ζωῆς τὴ λάμψι δὲ χαρήκαν.
—Κεῖ πέρα παύουν οἱ Κῆκοι τὰ δόντια τους νὰ τρίζουν

Κεῖ πέρα ξεκουράζεται κι' ὁ κῆδε κούρασμένος,
Κεῖ πέρα οἱ Σκλάβοι, ὅλοι μαζί, βρῖσκουν γλυκεῖα γαλήνη
Καὶ τοῦ Δυνάστη ἡ προσταγὴ τ' ἀπ' τοὺς δὲν ἀγγίζει.
Μικροὶ μεγάλοι, ὅλοι ἐκεῖ πέρα γλυκοσυνητροφούν
Δούλος δὲν ἀλαφιάζεται στοῦ ἀφεντικοῦ τὴ διάτα.

—Γιατὶ τὸ φῶς ἐδόθηκε δῶρο στὸν κούρασμένο
Γιατὶ χαρίζεται ἡ Ζωὴ στοὺς ψυχροσυνητρίμενους
Ποὺ θάνατο προμένουνε κι' ὁ θάνατ' ἀργεῖνε
Καὶ ποὺ τὸν τάφο λαχταρᾷ σὰν τ' ἀκριβὸ στολίδι.
Ποὺ σπαρταροῦν ὅχι τὴ χαρὰ κι' ἀγάλλεται ἡ καρδιά τους
"Ὅντας βρεθῇ στὸ διάβρο του ὀλανογμένο μνημα!

Γιατὶ τὸ φῶς ἐδόθηκε στὸν κούρασμένο δῶρο
Στὸν ἀνθρώπο ποὺ ἡ στράτα του σκοτὰδὶ καὶ ἡμμάδι
Καὶ ποὺ με φράχτι δακταροῦ ὁ Θεὸς τὸν ἔχει φράξει!
—Πρὶν τὸ ψωμάκι, οἱ στεναγμοὶ γενήκανε θροφὴ μου
Καὶ τὸ ἔχτι μου, σὰν τὴ νεροπλημύρα ξεθυμαίνει.

Τί μύριοι φόβοι, βάσανα, στὴ βάρη μου χυμῆζαν
Κι' ὅτι κακὸ φοβήθηκα σ' ἐμένα ἔχει ξεσπάσει.
Μίττε ξανάσασμα, μηδὲ ἡσυχία καὶ γαλήνη
Κι' ὅλο φριχτὸ μαρτυροῦδι...

ΓΙΩΣΕΦ ΕΛΙΓΙΑ

Η ΜΑΓΙΣΣΑ

Βαρυσκωτικές ψυχές—Λάμψι, δαιμόνιοι,
νεράιδες "εωτικές,—ἐγὼ ἡ Τσιγγάνα,
πρὶν νὰ σημάξῃ ἀποσπερὸν ὁ καμμένα
σὰς κρᾶζω δοῦν τὸ σούρουπο κομνέει.

Εἴσατε ἡ Μοῖρα ἐσεῖς, Σφυρί σ' ἀμμόνι
στὴ διάτα σου γρυπνέται Σταυρομάννα
ἡ "Ανθρωποπότης, μ' ὅσα γνέθεις πλάνη
κι' ὅσα ξεγνέθεις ριζικά, καὶ λύνει...

Βαρυσκωτικές ψυχές! τ' ἀφορισμοῦ σὰς
διαβάζω ἐδῶ τὸ κρῦο μαυροχέρτι,
τίμονι τῆς ζωῆς ἐσεῖς κι' ἀξάρτι...

Τοὺς δυνατούς κι' ἄλλους ὀρισμούς σὰς
θῆλω νὰ μάθω... "Ελᾶτε, ἐλᾶτε ἔμπρός μου,
ἐγὼ σὰς κρᾶζω, ἀρχόντοι τοῦ "Ἐξω-κόσμου.

ΒΑΣΙΛΟΣ ΣΤΕΦΑΝ...

ΜΟΥΡΙΑΛΟ.—"Ὁ θεῖος ποιμὴν.

[Μουσείον τοῦ Πράντου]

ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΑ

Λαμβανόμενον ὑπ' ὄψιν τῶν δυσμενῶν κοινωνικῶν
συνθηκῶν, τὰς ποταπὰς ἐδμενύθησαν εἰς τὰ διάφορα
κράτη ὁ Εὐρωπαϊκὸς πόλεμος καὶ, ἰδιαίτως δὲ τῆς
τοῦς "Ελλήνας, ἡ Μικρασιατικὴ καταστροφὴ, αἰνα
εὐνότητος ἡ ἀποδομένη ἡδὴ ἐξαιρετικὴ σημασία εἰς
τὴν συστηματικὴν ὀργάνωσιν τῆς φιλανθρωπίας καὶ
τὴν διὰ παντός τρόπον ἀνακούφισιν τῆς διαρκὸς ἡ-
τερονόμητης δυστυχίας τῶν κατοικούντων τάξων.

Τὸ "Ελληνικὸν Λημέριον, δὲ ὅλων τῶν μέσων αἴμα
διαθέσει, προσπαθεῖ ν' ἀντιμετωποιᾷ κατὰ τῶν
ἀλλήλως ἀξιοθαύμαστον τὴν νέαν κατάστασιν.

Εἰδικῶς ἡ περιθαλψὴ τῶν ὀρφανῶν καὶ ἀπορῶν
παιδιῶν μέχρι τοῦ 1922 εἶχεν ἀρθεῖ εἰς τὴν προ-
τοβουλίαν διαφόρων ἰδιοκτικῶν ὀργανώσεων. Τῶρα,
ὅπου τὴν ἐποπτεῖαν τοῦ Τμηματάρχου τοῦ Υπουργείου
Προνοίας κ' Θ. Θεοδορίου, λειτουργοῦν εἰς διαφ-
ρους πόλεις τοῦ κράτους 44 δημοσὶα ὀρφανοτροφεία
καὶ οἰκοτροφεία, ἐξασφαλίζον τὴν στήθην, τὴν ἡγε-
τορσίαν, τὴν πνευματικὴν μόρφωσιν καὶ τὴν ἡθικὴν
διαπαιδαγώγησιν εἰς 6 ἑως 7 χιλιάδας ὀρφανῶν καὶ
πτωχῶν παιδιῶν.

Μεγάλα ὀρφανοτροφεία ὁρθεῖν ὑπάρχουν εἰς τὴν
Μυτιλήνην τὴν "Αρταν, τὴν Σάνδην, τὰ Σέβη,
τὰς Σέρρας, τὰ Χανιά καὶ τὸ Σιδηρόκαστρον. "Ὀρ-
φανοτροφεία θηλέων εἰς τὰς Σέρρας, τὰ "Ιωάννη,
τὴν Λάρισα, τὴν Δράμην κλπ. Οἰκοτροφεία ὁρθεῖν
εἰς τὰς Γρεβενά, τὴν Δράμην, τὴν Καστορίαν, τὴν
Κέρκυραν κλπ. Οἰκοτροφεία θηλέων εἰς τὴν Κοζάνην
καὶ τοὺς Φιλιάτες.

Οἱ τρόφιμοι τῶν ὀρφανοτροφείων ἐκπαιδεύονται
εἰς τὰ πλήρη ἐξαιτίας δημοτικῆς σχολεία, τὰ ὅπου
λειτουργοῦν ἐντός τῶν ὀρφανοτροφείων. "Ἄν ἐναι
ἐλλείψεις προσωπικοῦ ἡ καλλιπλοῦν χώρου δὲν ἴ-
ναι δυνατόν νὰ λειτουργήσῃ ἐντός τοῦ ἰδίου τοῦ
ἐξαιτίας, τὰ διὰ τὴν τάξιν αὐτὴν προοριζόμενα ὀρφα-
νὰ ἔργαζονται, μερὶμν τῆς Διευθυντικῆς τοῦ "Ὀρφα-
νοτροφείου, εἰς πληροῦσιν δημοτικῶν σχολίων.
Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς δημοτικῆς τὸν ἐκα-
τοστὸς τὰ ὀρφατὰ, ἂν μὴν δὲν ὑπερέβησαν τὸ ἴδιον
ἐτος τῆς ἡλικίας των καὶ ἔχουν κλίση εἰς τὰς γυν-
ματια, συνεχίζουσιν τὰς σπουδὰς των εἰς ἄλλα ἐξαι-
τικὰ σχολεία μέχρις ἀποκρίσεως προσόντων πρὶν
ἐγγραφῇ τὸν εἰς τὰ πολυτεχνεῖα ἡ τεχνικὰ ὑποσχέ-
σει ἡ τὰς γεωργικὰς ἡ τὰς κατωτέρας τεχνικὰς ἡγε-
λὰς τοῦ Πολυτεχνείου, ἂν δὲ ὑπερέβησαν τὸ ἴδιον
ἐτος τῆς ἡλικίας των κατατάσσονται εἰς πρακτικὰς
γεωργικὰς ἡ δασολογικὰς σχολὰς ἡ συνεχίζον τὴν
τέχνην των εἰς τὰ ἐργαστήρια, τὰ ὅπου
λειτουργοῦν ἐπίσης ἐντός τοῦ "Ὀρφα-
νοτροφείου, μέχρις ἀποκρίσεως
τῶν ἀπαρατήτων γνώσεων πρὶν
ἀντιμετωπίσιν τῶν βιωτικῶν ἀνγκυλῶν.

"Ὀρφατὰ τῶν δὲ ἀνωτέρων τάξεων
τοῦ δημοτικοῦ σχολείου φοιτοῦν ἐπὶ
μὴν τοῦλάχιστον ὥραν κατ' ἑκάστην
εἰς τὰ ἐργαστήρια τοῦ "Ὀρφα-
νοτροφείου πρὸς ἐκμάθησιν μὲς τέχνης
ἀναλόγως τῆς κλίσεως ἐκάστου. "Εἰ-
σης φοιτοῦν ἐπὶ ἐξέορον κατ' ἑκά-
στην εἰς τὰ ἐργαστήρια τὰ ἀντικείμενα
θεωρητικῆς μελέτης ὀρφατὰ.

Οἱ τρόφιμοι ἀναλόγως τοῦ φύλου
των, διδάσκονται εἰς τὰ ἐργαστήρια
ταχυογραφίαν, ραπτικήν, ἐξυλουργίαν,
λεπτογυμναστικήν, μαγειρικὴν, πλῆθος
καὶ σιδηρομα.

"Ἡ μόρφωσις των συμπεριφέρεται
διὰ τῆς διηγετοῦς θεωρητικῆς καὶ
παιγρωτικῆς διδασκαλίας κατὰ τὰς
μὴ ἐργασίους ἡμέρας παρὰ κληρονομίαν
καὶ λογίων, τῶν ὁποίων ζητεῖ τὴν
συνδρομὴν ἡ Διεύθυνσις τοῦ "Ὀρφα-
νοτροφείου.

Κατὰ τοὺς θεμνοὺς μὴ ας ἀσπ-
λύνται οἱ τρόφιμοι εἰς τὴν καλλιμ-
τικὴν, λεμβοδρομίαν, γυμναστικήν,
σκοποβολήν, ποδοσφαίρικον, κρητο-
ρικὴν, ἀθλοκομίαν, ὀδικίαν, ἐκτέλε-
σιν μουσικὴν καὶ χειροτεχνίαν ἐπὶ τῇ
βάσει ἐιδικῶν προγραμμάτων, συνεπα-
σομένους κατ' ἑκάστον ἐτος ἐπὶ τῶν
Διοικητικῶν "Επιτροπῶν τῶν "Ὀρ-
φανοτροφείων.

Οἱ τρόφιμοι τῶν οἰκοτροφείων ἐπὶ
ἐτέρων διατίθενται μὲν κατὰ τὸν αὐτὸν
τρόπον ἐντός τῶν ἰδίων τῶν ἐξαι-
τικῶν σχολείων καὶ φοιτοῦν εἰς ἐξαι-
τικὰ σχολεία λειτουργοῦντα πληροῦς
τοῦ οἰκοτροφείου, ἴδιος δὲ εἰς ἐξαι-
τικὰ, καὶ εἰς γεωργικὰς ἡ ἡγε-
τικὰς σχολὰς.

(Ἀκολουθεῖ)

Ο ΓΥΡΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΔΙ' ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ ΕΝΤΟΣ 100 ΩΡΩΝ

"Αρμενία, — Τουρκία, — Σορία, — Εἰς τὰ παζάρια τῆς Δαμασκού.

ΥΠΟ ΤΟΥ ΚΟΥ ΣΩΚΡ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ

"Ακολουθεῖτε τὸ ρεῦμα τοῦ Εὐφράτου Β. Α. διὰ
διὰ νὰ φθάσῃτε μετὰ 30 ὥρας εἰς τὸ Χαλέπιον
μέσφ Δελ-ελ-Ζόρ. Πρὶν ἀποκρίσῃ τὴν εἰρημένην
πόλιν θὰ σὰς συγκινήσῃ τὸ θέαμα τῶν εἰς τὰ
διάφορα χωρία ἐγκατεστημένων "Αρμενίων, οἱ
ὅποιοι εἰνε τὰ οἰκτρά ναυάγια τῶν ἐκποτισθέν-
των ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Τουρκίας καὶ διαφυ-
γόντων τὴν σφαγὴν, ἡ εἶνε "Αρμένιοι τῆς Κιλι-
κίας καταφυγόντες εἰς τὴν περιφέρειαν αὐτήν,
ἀπ' οὗ τοῦ μικροῦ "Αρμενίου τὸν, ἡ Κιλικίαν παρε-
δόθη ἐν νέου εἰς τοὺς Τούρκους ἡ εἶνε "Αρμένιοι
πρὸ πολλοῦ ἐγκατεστημένοι ἐδῶ. Μὲ μίαν πάντοτε
ἀσπασιν ἐλπίδα καίτοις καλλιτέρας αἰτίαν, ἀνα-
δημοιογούντα ἀπὸ τὴν στήθην τὸν ἐργαζόμε-
νον, ὁμοῦ τὴν γλῶσσάν των, λατρεύον τὴν πί-
σιν των, καὶ ὀνειροπολοῦν τὴν "Αρμενίαν των.

"Ὅταν εἰσερχοσθε πλέον εἰς τὸ Χαλέπιον ἀπὸ
τὴν βορείαν ὁδὸν ἀλλὰ καὶ ἐντός τῆς πόλεως, κατὰ
τὴν ἀπὸ τὸν ἰσχυρὸν τοῦ μανδύου τοῦ βεδουίνου
καὶ τοῦ φελλίχου ὑποχωρεῖ πρὸ τοῦ σαρκίου καὶ
τοῦ φρεσίου τοῦ Τούρκου, ἡ καλεῖται καὶ τὸ μπου-
νοῦτ' ἐξασθενεῖ καὶ ἐπικρατοῦν τὸ τουρκικὸν σάλ-
βρι, τὸ τουρκικὸν ζωνάρι καὶ τὸ τουρκικὸν σινα-
χίλι, ἡ δὲ δραβικὴ ἀκούεται ὀλιγότερον ἀπὸ
τὴν τουρκικὴν. Τὰ τουρκικὰ πασοῦ, τὰ ζάνια, οἱ
μυαρέδες, τὰ μεζάρια, οἱ λουτροί, οἱ μαλεμπίσι-
δες, οἱ ἀρσενολογῆδες, οἱ τουρκικὰς χανούμους
μετὰ μυστικὰ καὶ φρενέτιδες, τὸ ταφιτ-τέλι καὶ τὰ
τουρκικὰ ἀνταμῖαν σὰς εἰδοποιοῦν ὅτι εἰσῆλθατε
εἰς τουρκικὰ σινωρα.

"Ἄλλ' εἰς τοὺς δρόμους τῶν χωρίων τοῦ Χαλε-
πίου καὶ εἰς τὸ Χαλέπιον θὰ συναντήσετε βλοσυ-
ροὺς Κούρδους τοῦ "Αἰνῆπ καὶ τοῦ Μαραῶ, καρα-
γογεῖς καὶ ἐυλοκόπους, φοροῦντες ἰδιαίτερα μαῖον
θολοτὰ καλνυμῶντα, πλατύσια καὶ ζωνάρια, ποδὶρα
σαλβάρια, καὶ γυναικὰς Κούρδους, μετὰ πινυγλά
φῆσα, στολισμένα μετὰ φλορία καὶ χανόνας—ἀγού-
μην ὄντων, μετὰ σπῆς ὀφρεῖς καὶ ζωνορὸς ὀφθαλ-
μοῦ, ὁμοῦ τῶν ἰδίων γλῶσσαν καὶ προσθέτον-
τας ἐδῶ ὀλίγην ἀπὸ τὴν κίνησιν καὶ τὴν ζοῆν τοῦ
Κουρδιστάν.

"Ἡ παναχαῖα "Ακροπόλις τοῦ Χα-
λεπίου ὑπερβυτίζει τοὺς διαβάτας ἐν-
τεθεν διαφόρους ἐπιδρομῆς, ἐν
τῶν ὁποίων ὁ Ταμερλάνος ἀπαράμι-
λος εἰς ἡθιωδιαν, ἰδριος πύργον
ἀπὸ κεφαλὰς τῶν Χαλεπιδῶν ποὺ
ἐσφάζει, τὸ δὲ ὄνομα τῆς πόλεως
Χαλεπ ἀπὸ τὴν λέξιν χαλεπ, ποὺ ση-
μαίνει γάλα, "πενθυμίζει τὴν πρῶ-
την ἰδιότητά της, ὡς ποιμενοστασίον,
ὅπου οἱ ποιμένες ἡμέλουν τὰ ποι-
μνὰ των.

"Ὁ χρόνος τῶν 100 ὥρων ποὺ ὀρί-
σμεν διὰ τὴν περιόδιαν μας δὲν
μὰς ἐπιτρέπει ν' ἀκολουθήσωμεν τὴν
ὁδὸν τῆς "Αλεξανδρείας καὶ ἐκτείνῃ
τὴν παλαιαν, ἡ ὅποια θὰ μὰς ἐπέ-
τρειπε νὰ ἴδωμεν τὴν "Αντιόχειαν, τὴν
Σελεύκειαν, τὴν Λαοδικεῖαν, τὴν Ταρ-
σοῦς, τὴν Τρίπολιν, τὸ Βατροῦν, τὴν
Σιδῶνα, τὴν Τύρον, τὴν "Ακρην, πό-
λεις ποὺ ἐπαῖξαν κοσμοπολιτικὸν ὄ-
λον καὶ ἐκάστος λίθος τῶν ὁποίων
σὰς διηγείται καὶ μίαν συγχρητικὴν
ἱστορίαν παρελθόντων μεγαλείων. Συ-
ντεπὸς δὲν θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἴδωμεν
καὶ τοὺς παρὰ τὴν Λαοδικεῖαν εἰδο-
λάλους, τοὺς ὀνομαζομένους Λο-
σαῖδες, ἐξασκούντας μουσικὴν θρη-
σκείαν, ἡ ὅποια φαίνεται νὰ εἶνε
κράμα Ζωροαστρικῆς, πανθείσμου καὶ
ἀρχαίου ἑλληνικοῦ δεισιδαιμονισ-
μοῦ καὶ γνωστοὺς διὰ τὰ ληστορὶ αὐτῶν
κατορθώματα. Θὰ περιορισθῶμεν
ὅθεν μόνον εἰς τὴν διαδρομὴν τῆς
συριακῆς χινοδρανῶ.

"Ἀπὸ τὸ Χαλέπιον θὰ διατρέξωμεν
συνδρομικῶς 360 χιλιόμετρα με-
νοτιαν πλέον κατευθύνειν, διὰ τὴν
φάσασμεν ἐντός 15 ὥρων εἰς τὴν
Δαμασκόν, ἀπ' οὗ σὺ διέλθωμεν τὰς πό-
λεις Χάμα, Χόμς, Βααλβex-Ραγιά
καὶ ἄλλας μικρὰς παρὰ τὴν σιδηρο-
δρομικὴν γραμμὴν τῶν ὁποίων ἡ
ζοῇ εἶνε ἀμύγως συριακὴ. Εἰς τὴν
Δαμασκόν, τὴν πρωτεύουσιν τῆς Συ-
ρίας, θὰ ἴδωμεν τὸν περὶ τὸν Σάμ,
ποὺ δὲν εἶνε "Αραβία, ποὺ δὲν εἶνε
Βαγδάδι, ποὺ δὲν εἶνε Αἴγυπτος καὶ
εἶνε ὅτι ἅλα καὶ κατ' ἐξοχὴν εἶνε
Σάμ.

Πρὶν ὅμως χαθῶμεν εἰς τὰς συνοι-

κίας καὶ τὰ παζάρια καὶ σὲ χαρέμια, τῆς νέας
αὐτῆς Βαβέλ, θὰ ἔχωμεν προκαταληφθῇ ἀπὸ τὴν
ἐντύπωσιν, ὅτι τὸ μέρος αὐτό, ὅπου ἐκτίσθη ἡ
παναχαῖα Δαμασκός, εἶνε πρᾶγματι «ἀντίτυπον
τοῦ Παραδείσου» ὡς τὸ ὄνομασεν ὁ προφήτης
Μωσῆς καὶ οἱ ἀραβες ποιηταί.

"Ὁ προφήτης Μωσῆς μάλιστα, κατὰ μίαν ἀρα-
βικὴν παράδοσιν, τὸσον κατεπλάγη ἀπὸ τὰ παρα-
δείσια κάλλη τῶν πέριξ τῆς Δαμασκού τοτείων,
ὥστε φοβηθεὶς μὴ σαγηνευθῇ ἀπὸ τὰ θέληγτρα
τοῦ «ἀντίτυπου» αὐτοῦ τῆς "Εδέμ καὶ χάσῃ τὸν
πρωτότυπον, ἀπεφάσισε νὰ μὴν εἰσέλθῃ εἰς τὴν
πόλιν. Κατεσκήνωσεν ὅθεν εἰς θέαν μέχρι σήμε-
ρον δυνάμεζομένην Κάδμῃ, ἡτοῖ κατόφλιον.

Δένδρα παχύσια καὶ ἐστιαλὴ, γλῶβ βελουδίνη,
βλάστησις πλουσία, λαχανόκηποι καταπράσινοι
καὶ σφρηγόντες, παράγοντες τὴν εὐλογίαν τοῦ
Θεοῦ, μελίστιζαν μεγάλας ὡς κεφαλὰς παιδιῶν,
κλήματα μετὰ σφαφίλια ποικιλόχρωμα, μαῖον, λευκὰ,
ροδόχροα, νυχτὰ, τὰ ὀνομαζόμενα «δάκτυλα τῆς
νύμφης» δάση ἀπὸ πολυειδῆ καρποφόρα δένδρα
καὶ ἴδιος βερνικουκίας, δαμασκονέας, ροδοκινέας,
ἀπιδέας, κυδονέας, ροδάς, βανανέας, ὅλα μετὰ
ποῦς πρωτοφανοῦς μεγέθους καὶ γλυκύτητος, ὀρ-
δῶνες ἀτελείωτοι μετὰ ὁδο

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ο ΠΑΤΕΡ ΘΕΟΦΙΛΟΣ

ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΑ

Πόσην ώρα έμεινε εκεί δὲ μπορούσε νὰ ξέρη, όμως ἡ νύχτα εἶταν ἀκόμη βαθεῖα. Τὸ κεφάλι ἐπῆγανε νὰ τοῦ φύγῃ ἀπὸ τὸν πόνο, καὶ ὅλα του τὰ κόκκαλα καὶ οἱ σάρκες τοῦ πονοῦσανε σὰ νὰ τὸν εἶχανε χτυπήσῃ μὲ χοντρὸ μπαστόνι. Καθὼς ἐκοίταξε γύρω του καὶ εἶδε τὰ μνημάτα καὶ τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐγνώρισε πού βρισκότανε, καὶ ἐθύμηθηκε τὸ τρομερὸ του ὄνειρο, ἐκυριεύτηκε ἀπὸ πανικὸ.

Ἀρπάζε τὸ λερωμένο καὶ ζουτισμένο του καλὸ μαῦρι ἀπὸ τὰ χῶματα, ἐσηκώθηκε ὅπως μπορούσε, καὶ ἐκίνησε κουτσαινώντας καὶ πονώντας γιὰ τὸ χωριὸ του, ξεχωρίζοντας τελείως καὶ τοὺς ξενοχωρίτες, καὶ τὴν Ἀναστασίαν, καὶ τὸ λόγιο του, Κ' ἔπειτ' ἀπὸ κάμποσιν ὅρα κοιταίνοντας καὶ λαχανιάζοντας, φουσκώνοντας οὐα μηχανητὴ χαλασμένη, στεκόμενος καθεὶ τόσο γιὰ νὰ πάρῃ τὴν ἀνάσα του καὶ πάλι τρέχοντας, ἐφθασε στὸ χωριὸ του.

Περνώντας ἀπὸ τὰ πετροστρωμένα στενοδρόμια, ἔκανε οὐστὸ πανδαμῶνιο μὲ τὰ ποδοβολητὰ του μέσα στὴν ἀκρὰ νυχτερινὴν ἡσυχίαν, καὶ τὰ σκυλιά, μεταδίδοντας τ' ἀνησυχητικὰ τοὺς προειδοποιητικὰ γαυγίσματα ἀπὸ συνοικία σὲ συνοικία, ἀναστατώναν ὅλο τὸ χωριό. Ἐκείνοι πού καθόντανε σιμά στὸ δρόμο, ἀπ' ὅπου πέρασε ὁ πατέρ Θεόφιλος, ἀκούοντας τ' ἀπροσδόκητα ἐκεῖνα ποδοβολητὰ, ἐτορμάζανε μέσα στὸν ὕπνο τους, μὴν ἠξερόντας τ' εἶταν ἐκεῖνο πού ἔτρεχε τέτοιαν ὥρα τοὺς δρόμους.

Ὡς τόσο ἐφθασε ὁ πατέρ Θεόφιλος στὸ σπίτι του καὶ ἡ παπαδιά του, πού κοιμότανε ἐξηννοαστῇ, ἀκούοντας χτύπους στὴν πόρτα της, ἐσηκώθηκεν ἀλαφιασμένη καὶ ἐπῆγε νὰ ἰδῇ ποὺς ἔχτυποῦσε.

— Ποιὸς εἶναι; — ἔρωτῃσε πρὶν ἀνοίξῃ, ἐτοιμὴ νὰ βάλῃ τὶς φωνὲς καὶ νὰ καλέσῃ τοὺς γεγνόνους βοήθειά της.

— Ἀνοίξε, παπαδιά, γογγύρα! — τῆς ἀπάντησε μὲ βραχνὴ καὶ πνιγμένη φωνὴ ὁ πατὴρ, πού μόλις μπορούσε ν' ἀναστήναι ἀπὸ τὸ δυνατὸ λεχομανιό.

Τρομαγμένη ἡ παπαδιά ἀνοίξε τὴν πόρτα, καὶ βλέποντας τὸν πατὴρ τῆς σ' ἐκείνη τὴν κατάστασιν, μὲ τὰ ὅσα σαλακωμένα καὶ γεμάτα χῶματα, μὲ τὸ καλμαῖχι ζουτισμένο καὶ λερωμένο, μὲ τὰ μαλλιά μπερδεμένα καὶ ξεπεταμένα σάν τῆς τρελλῆς, καὶ μ' ἐκείνη τὴν ὀνὴ τὴν ἀλαφιασμένη, τῆς ἐκόπτηκε τὸ αἷμα. Ἐκασε νὰ φωνάξῃ, μὰ βασιτάχτηκε ἀπὸ τὸ φόβο τῆς μήπως εἶχε κάμῃ τίποτα ὁ πατὴρ τῆς καθὼς εἶτανε πιωμένος, καὶ τὸν προδοῖεν μοναχὴ τῆς.

Ὁ πατέρ Θεόφιλος, χωρὶς νὰ πῇ λέξη, ἐμπήκε στὴν κορεββατοκάμαρα καὶ ἐξαπλώθηκε ὅπως εἶτανε ντυμένος στὸ κρεβάτι.

— Δέσποτα, καὶ τί μοῦπαθες! — ὀρχήνησε νὰ θρηνητολογῇ ἡ παπαδιά σιγαλὰ, μὰ καὶ ἐτοιμὴ νὰ μῆξῃ τὰ ξεφωνητὰ.

Ὁ πατέρ Θεόφιλος, φουσκώνοντας καὶ ξεφουσκώνοντας σὸν ἀσπὶ, τῆς εἶπε μὲ αὐστηρὸν τόνο:

— Βγάλε μου τὰ παπούτσι!... Ρίξε μου γογγύρα σκεπάσματα!... καὶ ἄφρησέ με...

Κυριολεκτικὰ σαστισμένη ἡ παπαδιά του, ἔκανε μηχανικὰ ὅτι τῆς εἶπε, καὶ σὲ λιγάκι, μὴν ἠξερόντας τί νὰ κάμῃ καθὼς τὸν ἐβλεπε νὰ τρέμῃ καὶ νὰ λαχανιάζῃ, τὸν ἔρωτῃσε:

— Δέσποτα μου, νὰ κρῶξω τὸν γιατρό; Νὰ σοὺ κάμω κανένα ζεστό; Θέλεις τίποτα;

— Ἀφσὲ με νὰ ἡσυχάσω, παπαδιά! μὴ μὲ στενοχωρεῖς, ἀφσὲ με! — ἀπάντησε ὁ πατὴρ, ἐνῷ ἐξακολουθοῦσε νὰ τρέμῃ καὶ νὰ λαχανιάζῃ.

— Ἀχ! καὶ τί μοῦ συνέβηκε τῆς ἀμοιρῆς! — ὀρχήνησε νὰ μουμουρίζῃ ἡ παπαδιά ζαρώνοντας σὲ μιὰν ἀκρὴν. — Δὲν τώλεγα ἐγὼ, ἡ ἀμοιρῆ, νὰ μὴν πίνῃς τόσο κρασί; Ποιὸς ἔφερε τί συμφορά μοῦ ἐξημερώνει αὐριο τῆς ἀμοιρῆς!...

Ὁ πατὴρ δὲν ἀπάντησε λέξη. Τὸ λεχομανιό του εἶχε γένει ἡ βαθύτερο καὶ ἀλλάξε σὲ φοχαλιό. Κ' ἡ παπαδιά, σκετρωμένη τὸν πατὴρ τῆς, ἀληθινοῦς καὶ καθαρῆς ἐκεῖ καὶ ἀποκοιμήθηκε.

Ὡς τόσο εἶχε ἀρχίσῃ νὰ ξημερώνῃ, καὶ ὁ ἥλιος λίγο-λίγο ἀπλώνει τὸ χαροπὸ του χρυσάρι στὶς στέγες καὶ στοὺς δρόμους τοῦ χωριοῦ. Κι' ὁ ἐκκλησιαστὴς ἔδωσε τὶς πρῶτες χαμπανίες, καλώντας τοὺς ἐπιτρόπους καὶ τοὺς ψαλτάδες.

Ὁ κόσμος, ἀπ' ὅλους τοὺς δρόμους, ἐπῆγανε στὴν ἐκκλησίαν, καὶ συμμαζεμένοι στὸ προαύλιο καὶ μέσα στὴν ἐκκλησίαν, ἐμιλοῦσανε γιὰ τὸ νυχτερινὸ ποδοβολητὸ, καὶ ὁ ἕνας ἔτρεψε ἀνήσυχος καὶ περιέργως νὰ μᾶθῃ ἀπὸ τὸν ἄλλο, τί συνέβαινε.

Ὁ ἐκκλησιαστὴς ἐξαναστήκανε καλώντας καὶ τὸν πατὴρ, μὰ ὁ πατέρ Θεόφιλος ἀργοῦσε καὶ δὲν ἐφαινότανε πούθεν.

Μὲ τὶς πρῶτες καμπανιὲς ἐξύπνησε ἡ παπαδιά, καὶ κοιτάζοντας στὸ κρεβάτι δὲν εἶδε τὸν πατὴρ τῆς. Φοβισμένη, ἐπετάχτηκε ὀρθή καὶ ἔτρεψε νὰ ἰδῇ πού βρισκότανε. Τὸν εὗρε καὶ νὰ φορᾷ τὰ ἱερὰ του ἄμφια, σὰ νὰ ἐπρόκειτο νὰ βῇ στὴ μεσηνὴ Πύλῃ μὲ τὴν ἁγία Μετάληψιν.

Ἡ παπαδιά, σαστισμένη, ἐρώτησε τὸν πατὴρ τῆς τ' εἶταν ἐκεῖνα πού ἔκανε. Μὰ ὁ πατὴρ, ὀρχωντάς τῆς ἕνα βλέμμα αὐστηρὸ, τῆς εἶπε νὰ μὴ ἐμποδίσῃ τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Ὑψίστου νὰ ἐκτελοῦν τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου τους.

Ἐκείνη τῇ στιγμῇ ἀκουστήκανε χτυπήματα στὴν ἐξόπορτα. Φοβισμένη ἡ παπαδιά ἔβριξε τὰ μάτια τῆς ἐπάνω στὸν πατὴρ, καὶ καθὼς τὸν εἶδε ἀτάραχο, ἐπῆγε θάρρος καὶ ἐπῆγε ν' ἀνοίξῃ.

Ἐξω ἀπὸ τὴν πόρτα εἶταν οἱ ξενοχωρίτες καὶ οἱ ντόπιοι ἐπίτροποι, καὶ μαζὶ τοὺς ὁλόκληρον σχεδὸν τὸ χωριό.

Ἡ παπαδιά τάχαε ἀκόμη περισσότερο. Μὰ μόλις ἀνοίξε, ἕνα πλήθος φωνῶν ἀκουστήκανε νὰ τῇ ροαῖνε ὅλες μαζὶ:

— Τί συμβαίνει, κυρὰ παπαδιά; Πού εἶναι ὁ δέσποτας; Γιατί δὲν ἦρθε ὁ δέσποτας καὶ μὰς ἀφήσει νὰ περμινοῦμε; Γιατί ἀργεῖ καὶ δὲ φαίνεται; Πού βρίσκεται τώρα; Τί συμβαίνει, κυρὰ παπαδιά;

Ἡ παπαδιά, βλέποντας πὺς κανένας δὲν ἤξερε τίποτε, καὶ μαθαίνοντας πὺς δὲν εἶχε πᾶσι οὕτε στὸ γειτονικὸ χωριό, ἐσάστισε ἀκόμη περισσότερο, καὶ ἀποκοιμήθηκε.

— Μυστήριό! μυστήριό! — Κ' ἔκαμε τὸ σαυρὸ τῆς. — Περιμένετε νὰ ροιτήσω τὸ δέσποτα τί σκοπεῖ νὰ ποῇ.

Τὰ λόγια τῆς παπαδιῆς ἀπλώσανε σ' ὅλο τὸ πλήθος ἕνα μυστικὸπαθὸ φόβο, γιατί, τώρα ἡξερόανε καθαρά πὺς ἐκείνος πού ἔτρεχε τὴν νύχτα εἶταν ὁ πατέρ Θεόφιλος, καὶ ἐβάρανε μὲ τὸ νοῦ του πὺς κατὶ σοβαρὸ θῆκε συμβεῖ.

Ἡ παπαδιά ἐμπήκε μέσα γιὰ νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν πατὴρ τῆς, μὰ ἐκείνος πού τῆς ἀκούσει ὅλα, εἶχε κινήσει γιὰ νὰ βῇ. Καὶ σὲ μιὰ στιγμή, ἐνῷ τὸ πλήθος ἐπερίμενε ἀνήσυχος, ἐπαρουσιάζοντας τὸν κατ'ὀφλῇ ἡ ἀλαφιασμένη μορφὴ τοῦ πατὴρ Θεόφιλου, πού εἶτανε ντυμένος τὰ ἱερὰ του ἄμφια καὶ στὸ ἕνα του χερὶ ἔβραστοῦσε τὸ μεγάλο χρυσόδετο βαγγέλιο, ἐνῷ στὸ ἄλλο ἔβραστοῦσε ἕνα μεγάλο κερί ἀναμένο.

Ὅλοι ἐβγάλανε τὰ κατέλλα τους καὶ ἀρχίσανε νὰ στεφανοκοποιοῦνται.

Ὁ πατὴρ, κάνοντας νεύμα μὲ τὸ χερὶ ν' ἀνοίξουνε πέρασμα, ἐπροχώρησε ἀνάμειν ἀπὸ τὸ πλήθος, καὶ, πηγαίνοντας μερστὰ, ἐξεκίνησε γιὰ τὴν ἐκκλησίαν, ἀκολουθούμενος ἀπ' ὅλο τὸ πλήθος πού ἀναβε αὐθόρμητα τὰ κεριά του, σὰ νὰ εἶχε γνῆ Ἀνάστασιν.

Ὅταν ἐφθάσανε στὴν ἐκκλησίαν, ὁ πατέρ Θεόφιλος ἀνέβηκε στὴ μεσηνὴ Πύλῃ, καὶ κάνοντας ἕνα προοίμιον γιὰ τὰ θαύματα τοῦ Θεοῦ, πού κάθε τόσο εὐδοκεῖ νὰ δειχθῇ στοὺς ἀνθρώπους τὴν παρουσίαν του καὶ νὰ κάμῃ σεβαστὸ τὸ θέλημά του, ἀρχίνησε νὰ τοὺς λέῃ πὺς ἐκεῖνο τὸ βράδυ, ἀντὶ νὰ πᾶν νὰ σηκώσῃ τὴν Ἀνάστασιν στὸν γειτονικὸ χωριό, τὸν ὁδήγησε ἡ θεῖα δύναμις στὸν ἄγιον καὶ ἐκεῖ τοῦδαξε ὅλους τοὺς ἀπεθαιμένους καὶ τὸν δύο χωριῶν, τὸν φανέρωσε τὶς πρῆξεις καὶ τὰ μυστικά τους, καὶ τοῦ παρήγαγε νὰ τὰ κάμῃ σὸν κόσμον γνωστὰ γιὰ νὰ γίνῃ ὁ λόγος τὸν πὺς «Ὁ θεὸς ἐν τῷ κρυπτῷ, δὲ μὴ φανερὸν γεννιέται».

Καὶ λέγοντας ἐσοί, ἀρχίνησε νὰ ξεσκεπάζῃ τὰ μυστικὰ ποῦχε παρὲι ὁ ἄγιος μαζὶ του καὶ πού εἶχαν οὐκείσοι οἱ τάφοι.

Στὴν ἀρχὴ πολλοὶ ἐνομίμασε πὺς ὁ πατὴρ ἐτρέλλετο, μὰ, ὅταν ἀκούσανε νὰ φανερώνῃ πρῶτα σοβαρὰ καὶ νὰ λέῃ μυστικὰ πὺς καὶ ἐκεῖνο πού τοὺς ἐνδιαφέρονε τὰ θεωροῦσανε ἡ καλὰ θαυμάσια, ἀρχίνησε νὰ τοὺς λέῃ, ὁρίσανε νὰ μὴ ἔχουνε καμμίαν ἀμυριβλία. Μιὰ βαρεῖα ἀτίμωρητος ἐπέεξε ὅλη τὴν ἐκκλησίαν, σάν τῇ κατάρτα τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰ λόγια τοῦ πατὴρ Θεόφιλου ἐμοῦσανε σὰ νὰ βγαίναν ἴσια ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ἁγίου.

Λίγο-λίγο τὸ πλήθος ἀρχίνησε ν' ἀραιώνη, ἐνῷ ὁ πατέρ Θεόφιλος ἐξακολουθοῦσε μὲ σὺν ἀλαφιασμένη καὶ μὲ φωνὴ βραχνή καὶ ἀνησυχημένη νὰ κάμῃ τὶς ἀποκαλύψεις του. Κι' ὅταν ἐτέλειωσε, μέσα στὴν ἐκκλησίαν δὲν ἀπομένανε παρὰ ἐλάχιστοι πρόσωπα, πού φύγανε καὶ ἐκεῖνα καὶ δὲν ἠέδλανε ν' ἀκούσουνε τὴν Ἀνάστασιν.

Κ' ἡ Κυριακὴ τοῦ Πάσχα εὗρε καὶ τὸ δυὸ χωριουδάκι ἀτελείως ἀνάστατα.

Ὁ Κώστας τοῦ Μαροῦ ἐπῆλθε μὲ τὸν ἀδερφό του γιὰ σερπομανικὰ ζήτηματα. καὶ ὁ ἕνας ἐμακάρισε τὸ ἄλλο. Ὁ Μπέκος τοῦ Κουλοῦ ἐκόπασε μὲ τὸν μπαλντὰ τὴν κόρη του, γιατί ἔκανε τὰ μπαστρόδικα κορφοῦ καὶ ἔτρετα τὰπετοῦσε στὴ θάλασσα, σὰ νάτσανε γατάκι, γιὰ νὰ μὴ μαθητεῖ τὸ ἀνόμημά της. Καὶ τὸ κουφάρι τῆς νέας πλύνοντας σὰ αἷμα, ἔμενε ἐξαπλωμένο στὴν εἰσοδὸ τοῦ σπιτιοῦ τῆς, καὶ δὲν εὐρίσκονταν ἀνθρώπος νὰ τὸ σηκώσῃ. Ὁ Φώτης τοῦ Ἀπελῆ, παρτίτσε τὸ σπίτι του καὶ ἔτρεχε στὴν πόλιν γιὰ δικηγόρους, καὶ ἐφοβέριζε νὰ κάμῃ καὶ νὰ σκοτώσῃ. Ὁ Περπέρης, ἀνθρώπος σοβαρὸς καὶ ἡλικιωμένος, ἐπέεξε τὸ μοναζερὸ τοῦ παιδικῇ ἀπὸ τὸ παρὰθύρι, καὶ τὸ ἀθῶο του πόδιμα μὲ τὰ μυαλὰ χυμένα ἐπάνω στὶς πέτρες, ἔμενε πεταμένο στὸ δρόμο σάν κανένα ψοφῆμα, καὶ τὸ περιτριγυρίζαν οἱ σκύλοι, ἐνῷ ἡ γυναῖκα του ἔτρεχε ἀλλοτρωμένη στοὺς δρόμους τραβώντας τὰ μαλλιά τῆς καὶ ἐσοκίζοντας τὰ ρούτα τῆς, καὶ δὲν εἶταν ἀνθρώπος νὰ τὴν προσέξῃ καὶ νὰ τὴν παρηγορήσῃ Κι' ὁ Μαρολάμης, ποῦχε βάλῃ φωνὰ γιὰ ἐκδίκηση στὸ σπίτι τοῦ ἀντιδίκου του, καὶ εἶχε κάμῃ μέσα τὴ μάνα μὲ τὰ δυὸ τῆς παιδιὰ, εἰς ἑξάρανται φοβούμενος μήπως τὸν πιάσουν ἡ μήπως τὸν σκοτώσουν, γιατί ὁ σύντροφός του, ποῦχε τώρα πεθαίνει ἀπὸ ἕνα γρόνιο, εἶχε μαρτυρήσει τὸ μυστικὸν τοῦ πατὴρ Θεόφιλου. Καὶ σ' ὁλόκληρον τὰ δυὸ ἐκεῖνα χωριά δὲν ἐγίνονταν ἄλλο ἀπὸ μαλῶματα καὶ σκοτομονί, καὶ βοῖαις, καὶ φοβέρες, καὶ νιγηγιά, καὶ ἐξαφροσύνης, καὶ δὲν εὐρίσκονταν ἀνθρώπος νὰ προλάβῃ νὰ χορήσῃ ἡ καὶ νὰ προσπαθῇ.

Ὁ πατέρ Θεόφιλος, φοβούμενος

Κ. ΦΑΛΤΑΙΤΣ

ΠΛΥΣΙΣ ΙΜΑΤΙΩΝ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Παλιὲς ἐνθύμησες καὶ θαμπές εἰκόνες καὶ ξεγαλμένοι κόσμοι ἐξυπνήσαν μέσα μας καὶ ἀναγνάν καὶ ἐπῆσαν πρὶν καὶ ζωὴ στὸ ἀντίκρισμα τοῦ Μοῦδρου.

Μαζὶ μὲ τὸ χτύπημα τοῦ ἡλίου πάνω ἀπὸ τὶς βουνοκορφές τοῦ Ἁγίου Ὄρους πού ἡ ἀπόστασις τῆς ἑκαστῆς νὰ φαίνονται σάν ἀπὸ πανί, ὁ σόλος βρέθηκε ἀντίκρο στὰ βουνὰ πού φράζουν τὸ λιμάνι τοῦ Μοῦδρου. Κι' οἱ κόσμοι οἱ θαμμένοι στὴν ταρπὸπλακα τῆς ληρονομίας ἐρηκώθησαν δυνατοί, καινούργιοι, φαινοί, ἀπὸ τὴν θέα τοῦ γανθοῦ τοῦ Κόμπι πού ὀρθόντανε ποσειδώνιες λευκοχαίτες στὴν φαλᾶκρα τοῦ μικροῦ νησιού, ἐπάνω στὴν ἐμπατὴ τοῦ κόλπου.

Ἡ θάλασσα ἡ μάγισσα καὶ σφίγγα ἔλυνε τὴν γλῶσσα τῆς καὶ ὁ ἀφρὸς τῆς καθὼς ἐνίστατο ὡς πάνω στὰ παραπίτα, στὸ καμπυλῶν, στίς κουπαστές, ἀνεθνήσκον ἡ ἀναμνήσεις, πολυχρόμιες ἀναμνήσεις, βαθεῖες ἡ ἀνοιχτές, φωτισμένες σκοτεινές, μὰ χιλιόχλοσες καὶ χιλιόφρονες γιὰ τὴν καρδιά τοῦ ναυτι.

— Καλὸς τὰ πάλι τὰ ἀταλάνια καράβια, καὶ τὰ παρὰμια ναυτοκόμια, ἔλεγεν ἡ θάλασσα. Καλὸς καὶ καλὸς ὁ ἔρχομός των στολίδι καὶ στέμμα βοσικὸ καὶ τὰ νερά μου.

Καὶ τὰ καράβια αἰθανικὰ καὶ ὀγκώδη προχωροῦσαν μὲ βία στὰ νερά τὰ τόσο γνωστὰ.

Ζαβρόδετα τὰ ὀγκώδη ἐδῆσαν τὰ δόντια τῶν κανονίων των, καὶ ναυτὲς καὶ στρατιῶτες σὺν γράμματι ἐχαιροῦσαν ἀπὸ τὴν στεριά τὸν θαλασσοκράτορα στίλο. Καὶ ἡ ἐλλήνικη καρδιά ἐρούσκονεν ἀπὸ τῆς φροντίαν καὶ ἱκανοποίησιν καὶ τώρα ἐνοῦσαν πρὸς βαθεῖαν τὴν ἀῖαν καὶ τὸ εὐμορφο μεγαλεῖο τῶν τερασίωνων κατακτήσεων.

Στὸ βάθος ἀπὸ δὲν ἔβηκε τὸ χωριὸ τοῦ Μοῦδρου καὶ τερβὰ στὸν ὄρθο τοῦ κόλπου ἄλλα χωριά πρὸ ἀπάρκα καὶ πρὸ σκοτεινῇ ἡρώων τὴν θέα τῶν καμπαναριῶν των καὶ τῶν ἀργῶν φτερωμένων τῶν ἀνιμωμένων των. Καὶ καὶ οἱ ἀγκυρὲς τῶν καραβίων μὲ εὐθμικὸ καὶ σιδηρένιο κρότο ἔπεσαν στὸ ὕψος χωρὶς καὶ ἡ θάλασσα βρέθηκε τὴν ἰδίαν στιγμὴν σπασμένη ἀπὸ ἀσπρόδα πὺς δὲν εἶχε τελειωμὸ.

Στὴν ἀρχὴν σὺν βραχνῇ πνιγμένη στὴν εἰρω-νία ἡ φωνὴ τῆς σφραγίστης ἔχνης τῶν ἀερά των «Ἄφρη» καὶ σὺν καίρῳ σφραγίστης, βραχνῇ ἡ φωνὴ τοῦ ναυαγίου ἀνῆγγελλε:

— Πῶσις ἱματίων... Ὁ ἄνθρωπος τῆς δευτέρας τοι-χαλίας νὰ ἐνομιάνουν τὰ ρούτα των γιὰ τὸ Μοῦδρο... Ἡ στεριά πρᾶσινοῦλε καὶ ἡλιόλουσμένη μὰς κα-λόταν. Μιὰ εὐκαιρία μοναδικὴ νὰ ἀπολαύσῃμε τὴν λατρεσιτὴν σάρκα τῆς, τὰ γνωριστοῦμε μὲ τὰ ἀση-μένια κροστὰ ἀπὸ νερὸν τῆς, καὶ ἐκεῖ σὺς πο-ταμὶς ἐπὶ τοῦ ἀνασκουμπωμένου τρελλοῦ ἀπὸ χαρὰ

γιὰ τὶς συνέπειες τῶν προφητειῶν του, ἐξαφα-νιστὴς τὴν ἰδίαν ἡμέραν, καὶ δὲν ἔμπε ἀνθρώ-πος κανένας τὴν ἀπὸνῃ. Κι' ἄλλοι λένε πὺς με-τα-

ποῖς ἐπῆγε καὶ αὐ-τόν, ἀνῆλθε καὶ τόσο ἔσχα ἐγκόσμια καὶ ἐπῆ-γε ν' ἀσκητένη. Ἀπὸ τὰ δυὸ ἐκεῖνα χωριου-δάκια λίγοι ἐμίνασε σὸ σπῆμα τους καὶ οἱ πε-ρισσότεροι, εἴτε ἀπα-ρατήσανε τὰ σπῆμα τους, εἴτε σκοταπώθηκαν, εἴτε βρισκόντανε στίς φυλα-κὰς καὶ στὰ Νοσοκο-μεία. Τὰ γειτονικά χω-πεταμένο στὸ δρόμο σάν κανένα ψο-φῆμα, καὶ τὸ περιτριγυρίζαν οἱ σκύ-λοι, ἐνῷ ἡ γυναῖκα του ἔτρεχε ἀλλο-τρωμένη στοὺς δρόμους τραβώντας τὰ μαλλιά τῆς καὶ ἐσοκίζοντας τὰ ρούτα τῆς, καὶ δὲν εἶταν ἀνθρώπος νὰ τὴν προσέξῃ καὶ νὰ τὴν παρηγορήσῃ Κι' ὁ Μαρολάμης, ποῦχε βάλῃ φωνὰ γιὰ ἐκδίκηση στὸ σπίτι τοῦ ἀντιδίκου του, καὶ εἶχε κάμῃ μέσα τὴ μάνα μὲ τὰ δυὸ τῆς παιδιὰ, εἰς ἑξάρανται φο-βούμενος μήπως τὸν πιάσουν ἡ μήπως τὸν σκοτώσουν, γιατί ὁ σύντροφός του, ποῦχε τώρα πεθαίνει ἀπὸ ἕνα γρόνιο, εἶχε μαρτυρήσει τὸ μυστικὸν τοῦ πατὴρ Θεόφιλου. Καὶ σ' ὁλόκληρον τὰ δυὸ ἐκεῖνα χωριά δὲν ἐγίνονταν ἄλλο ἀπὸ μαλῶματα καὶ σκοτο-μονί, καὶ βοῖαις, καὶ φοβέρες, καὶ νι-γηγιά, καὶ ἐξαφροσύνης, καὶ δὲν εὐ-ρίσκονταν ἀνθρώπος νὰ προλάβῃ νὰ χορήσῃ ἡ καὶ νὰ προσπαθῇ.

Ὁ πατέρ Θεόφιλος, φοβούμενος

καὶ λαχτάρα νὰ ἀνακατευθῇ μὲ τὰ κορίτσια τοῦ τόπου, λευκώλενα, ἐσέθη καὶ καμπυλόκνημα, καὶ νὰ παραβρῇ στὸ πλῆθος μ' αὐτὰ, παιδιὰ στὰ κι-νήματα καὶ στὰ λόγια μας, μὰ μὲ τὴν καρδιά φου-σκωμένη ἀπὸ ἀνδρείκιες ἐπιθυμίες. Πρέπει νὰ ἐξη-κάνει κανεὶς ἔστω καὶ γιὰ λίγες ἡμέρες μέσα σὲ πο-λεμικὸ καράβι στυγνὸ καὶ κατσουφισμένο ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν κάθε συγκοινωνίας μὲ τὴν στεριά μὲ τὶς μυ-ρωδιές τῆς μὲ τὴν γυναῖκα γιὰ νὰ καταλάβῃ ἀπὸ τὰ λόγια αὐτὰ.

Δυνατὴ, γεμάτη πόθους, γεμάτη ὄνειρα, ἡ γῆ τοῦ Μοῦδρου εἶχε μίαν ἀλλοιώτικη μορφή. Πόρταζε τὸ γόμο τῆς μὲ τὸν ἥλιο, τὴν αἰσῖαν τῆς ἔδωκε μὲ τὸ φῶς. Δυνατὲς μυρωδιές γενοσηγογικές χτυποῦσαν τὰ ρουθόνια μας. Εἶχαμε πᾶθῃ σάν διαδίκιο μεθῶσι, μὰ πάλι δὲν ἦτο μεθῶσι αὐτὸ. Ἀναπνέαμε τὴν γῆ, τὴν ἀναπνέαμε καὶ νιώθαμε τὰ στήθια μας νὰ φου-σκώνουν ἀπὸ τὸν ἐξαιολυθέντα ὀγκωμὸ τοῦ εἰνός μας. Πατοῦσαμε σὲ χρυσάρι καὶ σὲ φῶς. Γλυκὲς σάρκες ἦσαν τὰ χορτάρια, γέλιο οἱ φράγτες, καμπάνες τὰ δένδρα, τραγοῦδια γάμου τὰ νερά, παλᾶτια οἱ χωριά-τιες καλὲς. Καὶ οἱ νηοιστοποῦδες πού ἔπλεναν στὰ ρούτα καὶ στὰ πηγάδια νεράιδες βασιλοποῦ-δες. Πέπλος πορφυροῦ καὶ λαχούρια καὶ ἱριδένεις ἐσάρπες τὰ ταπεινὰ ρούτα των. Μεγάλα διαμάντια καὶ ιασηροπλάτια τὰ κομμάτια των, χρυσόκομα κεφά-λια ντυμένων ὡς βορβίλλες πού τὰ ἀπλῶσαν.

Ριχθῆκαμε μὲ πέτομα, μὲ γενάτι στὸ πλῆθος. Τὸ λούσιμο τοῦ ἡλίου καὶ τὰ προκλητικὰ μερῶτα, οἱ φιλιτιστικές κινήσεις, τὰ γυνὰ τραχήλια, οἱ θαυμασ-τικές κοῦπες τῶν ἐπαναστατημένων κάτω ἀπὸ τὸ μυσανογμένο στήθος τῶν παρθενικῶν στήθων μὰς εἶχαν κάνει ἔξω φρενῶν.

Ναυτὲς καὶ γυναικὲς ἐπλάινανε μαζὶ. Μὰς ἐδάνει-ζαν τὶς κουβάδες των, μὰς παραχωροῦσαν τὶς σκά-ρες των, μὰς βοηθοῦσαν καὶ τὶς βοηθοῦσαμε στὸ ἄνιωμα τοῦ νεροῦ.

Καὶ οἱ παλιὲς ἐνθύμησες καὶ οἱ θαμπές εἰκόνες καὶ οἱ συνεπαισμένοι σκένους καὶ οἱ σκοταμένοι κό-μοι μὰς ἄλλης ζωῆς δὲν ἐξυπνήσαν καὶ ἀναβαν καὶ ἐπεσαν ἀλλοιώτικη μορφή.

Καὶ ἡ θάλασσα ἡ μάγισσα καὶ σφίγγα ὅλο ἔλυνε τὴν γλῶσσα τῆς καὶ τὸ κυματάκι τῆς ὅλο ἀνεθνήσκον ἀναμνήσεις. Πολυχρόμιες ἀναμνήσεις, βαθεῖες ἡ ἀνοι-χτές, χιλιόχλοσες καὶ χιλιόφρονες γιὰ τὴν καρδιά τοῦ ναυτι.

Καὶ τὰ καράβια αἰθανικὰ καὶ ὀγκώδη ἐλούσαντο καὶ ἔπλεαν καὶ αὐτὰ στὴν χαρὰ.

— Καλὸς τὰ πολεμᾶτε, ἔλεγαν οἱ γέροι πού ἐπε-ροῦσαν.

— Καλὸς τὰ ναυτοκόμια ἔλεγαν οἱ νέες.

Καὶ ἐπῆλθαν ὅλο ἐπῆλθαν φρενασμένοι. Μιὰ μι-κρὴ ἐπαθὴ τῆς ἀκρῆς τῆς φωνῆς τῆς γυναικὸς, ἕνα ἀναφύλλιστο τοῦ ἀέρα πού ἐκολλοῦσε κατὰσφακα τὰ χρωματιστὰ μεσοφρούσαντο καὶ τὸ ἔκανε νὰ παίρνῃ

ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ ΕΣΤΕΒΑΝ ΜΟΥΡΙΛΛΟΣ

Ὁ τελευταῖος μᾶς ἐνδόξου σειρᾶς ζωγράφων διὰ τὴν Ἰσπανίαν ὑπῆρξε ὁ Μουρίλλο. Κατόπιν αὐτοῦ ἔπρεπε νὰ περιμένῃ μέχρι τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος, νὰ γεννηθῇ ἓνας Γκόγια διὰ νὰ ἀναγεννήσῃ τὴν Ἰσπανικὴν δόξαν τῆς τέχνης.

Ἡ Σεβίλλη ἡ πατρίς τοῦ Μουρίλλο, κατὰ τὸ 1612 ὅτε ἐγεννήθη ὁ μάγος τοῦ χρώματος καὶ ὁ ταχυδακτυλογράφος τοῦ σχεδίου, ἦτο εἰς τὸν πλοῦτον καὶ τὴν δύναμιν, ἡ πρώτη πόλις τῆς Ἰσπανίας. Οἱ Μαυριτανοὶ πρὸ ἐνὸς αἰῶνος εἶχον ἐκδιωχθῇ ἔξω τῶν Ἡρακλείων στηλῶν, τοῦ Γιβραλτάρ. Καὶ ὁ Κάρολος ὁ Ε' ἐθάμβωνε μὲ τὸν καθρέπτην τῶν πανισπανικῶν ὀνείρων τοῦ τῆς Ἰσπανίας. Μὲ ὅλους τοὺς πολέμους ὁμῶς καὶ τὰς μακρινὰς ἐκστρατείας, τὰς μέχρι τῆς Φλάνδρας ἀκόμῃ, ἡ κατάπτωσις ἤρχετο σιγὰ σιγὰ ἀκούρατος καὶ ἀδάμαστος συνεπείᾳ τῆς ὑπερακμῆς. Ἡ ἐποχὴ ἐκείνη ἦτο πρόσφορος διὰ τὴν τέχνην τοῦ Μουρίλλο τὴν λεπτὴν καὶ διυλισμένην.

Καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς καλλιτέχνας τῆς Ἰσπανίας, περισσότερον ἐθαυμάσθη ὁ Μουρίλλο, διότι ἡ τέχνη του δὲν ἦτο ἓνα σοφὸν καὶ ψυχρὸν κατασκευάσμα. Ἦτο τὸ εἰσδυτικόν, τὸ εὐκόλως νοητόν.

Δὲν εἶχε βέβαια τὴν ἰσχυρὰν δημιουργικὴν πνοὴν τοῦ Βελάσκουεθ, οὔτε τὴν σταθερότητα τοῦ Ριμπέρα, δὲν ἔφθασε τὴν ἡρεμον αὐτοπεποίθησιν τοῦ Ζουρμπάραν. Εἶχε ὁμῶς μίαν γοητικὴν ἀπαράμιλλον, ἐντελὴς ἐξαιρετικὴν εὐστροφίαν καὶ μαλακότητα καὶ μίαν ἀπόδοσιν πρᾶγματι ἀπολαυστικὴν διὰ τὸ μάτι τοῦ ἐκλεπτισμένου γνώστου καὶ τὴν ἀνίδεον ἀντίληψιν τῶν κοινῶν θεατῶν.

Κάποτε ἔφθανε εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν ἀνιδέων αὐτῶν θεατῶν, ἐγένετο κοινός, κατὰ χειρότερον ἀκόμῃ, γλυκὺς μέχρις ἀτονίας. Ἀλλὰ πῶς νὰ ἐνθυμηθῇ κανεὶς αὐτὰ τὰ σπάνια καὶ μικρὰ εἰς ποσότητα ἐλαττώματα νὰ καὶ λησμονήσῃ τὴν μαγεῖαν τῶν ἀρμονιῶν τῶν τόσον ἀφθόνων, εἰς τὴν διαφάνειαν τῶν φωτοκιάσεων του καὶ πρὸ παντὸς εἰς τὴν ἐκτυφλωτικὴν λάμψιν τοῦ χρωματισμοῦ τῶν.

Ἄν καὶ μᾶς δίδῃ τὴν ἐντύπωσιν ἐνὸς Βενετοῦ εἰς ἐν τούτοις καθάρων τέκνων τῆς Ἀνδαλουσίας, τῆς ὀλίγον Μαυριτανικῆς, ἐξημμένης καὶ λιποθύμου εἰς τὸν ἔρωτα καὶ τὴν τέχνην. Καὶ τὸ ἔργο του χαριτωμένον καὶ φυσικὸν εἶναι ἓνας θριαμβευτικὸς ὕμνος εἰς τὸν ἔρωτα.

Ἀναζωογονεῖ, παρηγορεῖ καὶ ἐξερεθίζει τὴν φαντασίαν καὶ τὰς αἰσθήσεις. Καὶ τὰ πρόσωπα τῶν συνθέσεων του εἶναι μὴ προσευχὴ, μὴ προτροπὴ διὰ τὴν πίστιν καὶ μᾶς γεννᾷ τὴν ἐμπιστοσύνην πρὸς τὴν θείαν εὐσπλαγχνίαν καὶ τὴν καλωσύνην τοῦ Θεοῦ. Ζωγραφίζει μίαν Παναγίαν μητέρα ὅλων μας τῶν δυστυχῶν καὶ τῶν ἀτυχῶν, ὁ Χριστὸς του εἶναι παρηγορία διὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ ἀπὸ ἐνστίκτου ὁ Μουρίλλο μεταφράζει καὶ μεταβάλλει ὅλα τὰ ψυχικὰ συναισθήματα εἰς ἓν: εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. Ὅλη ἡ φιλοσοφία του καταλήγει ἐκεῖ. Τὸ ἔργον του εἶναι ἀκριβῶς δημιουργικὸν διὰ τὸν τόπον του καὶ ἡ τέχνη του εἶναι μὴ θρησκευτικὴ ἐκδήλωσις.

Ἡ τέχνη του δὲν ἔχει καμμίαν ἀξίωσιν ἐπὶ τῆς πρωτοτυπίας. Ἐτελειοποίησεν ὅ,τι εὔρε, χωρὶς νὰ τὸ μιμηθῇ. Ἐφθασεν εἰς τὸ ἀπόγειον χωρὶς νὰ σημειώσῃ κατάπτωσιν καὶ ἔμεινε πάντοτε ἀπλή, ἀκριβής, χωρὶς ὑπονοούμενα, χωρὶς ἰδιαιτέρα. Καταληπτὴ δι' ὅλους ὅπως ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου τὸ φέγγον ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. Ἡ δὲ τεχνικὴ του ὑπέροχος, μαλακὴ, εὐστροφος, εὐκόλος, σχε-

Ἡ Παρθένος

[Μουσεῖον τοῦ Πράντο]

Ἡ Παρθένος διδασκομένη

[Μουσεῖον τοῦ Πράντο]

δὸν ταχυδακτυλογράφικῃ. Ἡ σύνθεσις του τρυφερὰ λυρική μεταδίδουσα τὴν συγκίνησιν του κατ' εὐθείαν εἰς τὴν ψυχὴν μας

Οἱ γονεῖς τοῦ Μουρίλλο ἦσαν ταπεινοὶ πολῖται τῆς Σεβίλλης καὶ τὸν ἀφῆκαν ὀρφανὸν μόλις δεκαετῇ. Διὰ τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν ὑπάρχει ἡ κοινὴ δι' ὅλους τοὺς μεγάλους καλλιτέχνας παράδοσις ὅτι ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας ἐδίδοι δείγματα τῆς τέχνης του. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι δὲν ἐτέθη οὐδεὶς φραγμὸς εἰς τὴν ἰδιοφυίαν του, ὅτι εἰσῆλθεν ὡς μαθητὴς εἰς τὴν σχολὴν τοῦ Χουάν ντε Καστίλλο, ἐνὸς ἐκ τῶν μεγάλων ζωγράφων καὶ διδασκάλων τῆς ἐποχῆς του.

Ἀμα ἐτελείωσε τὰς σπουδὰς του στερηθεὶς τῶν συμβουλῶν καὶ τῆς προστασίας τοῦ διδασκάλου του Καστίλλο ἐγκατασταθέντος εἰς τὸ Κάδιξ, ἤρχισε νὰ ἐργάζεται διὰ λογαριασμόν του. Τὰ πρῶτα του ἔργα ὑπῆρξαν πρόχειρα καὶ ἐμπορικὰ προωρισμένα διὰ τὴν ἐμπορικὴν τῆς Σεβίλλης.

Ὁ συμμαθητὴς του ὁ Πέδρο ντε Γκόγια ἔφυγε διὰ τὴν Φλάνδρα ὡς πολεμιστὴς. Ἐκεῖ ἐλησμόνησε τὸ ὄπλον διὰ τὸν χρωστήρα ἐμελέτησε τοὺς Φλαμανδοὺς χρωματιστὰς καὶ μαγευθεὶς ἤρχισε νὰ ἀντιγράψῃ μιγεμένους ἀπὸ ὅτι ἔβλεπε καὶ ἡ ἐπιθυμία νὰ γνωρίσῃ τοὺς τεχνίτας τῶν ἀριστουργημάτων αὐτῶν τὸν ὡδήγησε πλησίον τοῦ Βὰν Ντίκ εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἐνα ψαράδικον πλοῖαριον τὸν μετέφερε εἰς τὸ Λονδίον, ὁ Βὰν Ντίκ τὸν ἐδέχθη πρόθυμος, τὸν ἐδίδασκε καὶ τοῦ ἐπέτρεψε νὰ ἀντιγράψῃ πολλὰ τοῦ ἔργου. Ὅταν ἐπέστρεψε ὁ Μόγια εἰς τὴν Σεβίλλην ἐδειξε τὰ ἀντίγραφα ταῦτα εἰς τὸν Μουρίλλο καὶ ἀπὸ ἐκείνην τὴν στιγμήν ἓνα ὑπῆρξε τὸ ὄνειρόν του νὰ φύγῃ διὰ τὴν Ἀγγλίαν διὰ νὰ θαυμάσῃ τὰ ἔργα τοῦ Βὰν Ντίκ. Ἐλείπον ὁμῶς τὰ μέσα τοῦ μακροῦ αὐτοῦ ταξιδίου, καὶ μετὰ πολλὰς δυσκολίας καὶ περισσότερους σταθμούς ἐφθασεν εἰς τὴν Μαδρίτην, καὶ ἐκεῖ ἔμεινε. Εἶχε δὲ ἄδελφον τὴν φιλοξενίαν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ μεγάλου Βελάσκουεθ, τὰς συλλογὰς τῶν ἀνακτόρων, τὰ ἔργα τοῦ Τιντορέτο, τοῦ Βερονέζε, τοῦ Ραφαήλ, τοῦ Καρεγγιά, τοῦ Ροῦμπινς, τοῦ Βὰν Ντίκ τέλος. Τὸ ὄνειρόν του ἐξεπληρώθη. Ἐμείνει ἐκεῖ, ἐργάσθη, ἐδίδίχθη κατὰ τὸ 1645 ἐπέστρεψε εἰς τὴν Σεβίλλην τὴν ἀγαπημένην πατρίδα του.

Ἀπὸ τότε ἀπὸ ἐπιτυχίας εἰς ἐπιτυχίαν ἐφθασεν εἰς τὴν δόξαν. Ἦγὰρ πῶς δόξαν κανεὶς ἀπὸ τοὺς καλλιτέχνας τῆς Ἰσπανίας. Ἀπέκρουσε τιμὰς προσφερόμενας ἀπὸ τὴν αὐλὴν τῆς Μαδρίτης καὶ ἐγκατέλειπε τὴν πατρίδα του.

Ὁ θάνατός του προῆλθεν ἀπὸ μίαν πτώσιν ἐξ ἐνὸς ἰκρύματος ὅτε ἐργάζετο εἰς τὸ Κάδιξ διὰ τὴν διακόσμησιν μᾶς ἐκκλησίας τῶν Καπουκίνων. Ἀσθενὴς καὶ κουρασμένος ἀπὸ τὸ ταξίδιον ἐπέστρεψε εἰς τὴν Σεβίλλην καὶ ἐσθυσεν τὸ 1682 χωλαίνων καὶ συρόμενος εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς Σεβίλλης παρακαλῶν τὴν Παρθένον νὰ τοῦ ἀποδώσῃ τὴν υγίαν διὰ τὴν δοξολογήσῃ ἀκόμῃ μίαν φορὰν μετὰ τὰ ἔργα του.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ